

ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΕΝΟΧΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Αριθμός Απόφασης 2833 /2024

ΤΟ ΠΟΛΥΜΕΛΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΓΚΡΟΤΗΘΗΚΕ από τους Δικαστές Γεώργιο Σερετίδη, Πρόεδρο Πρωτοδικών, Παρασκευά Λασκαρίδη, Πρωτοδική – Εισηγητή και Θωμά Σύψα, Πρωτοδική και από την Γραμματέα Αικατερίνη Μπαίμπου.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕ δημόσια στο ακροατήριό του στις 25 Ιανουαρίου 2024 για να δικάσει την υπόθεση μεταξύ:

ΤΟΥ ΕΝΑΓΟΝΤΑ: Γρηγόρη – Αλέξανδρου Δημητριάδη του Σπυρίδωνα (Α.Φ.Μ. ██████████), κατοίκου Αθηνών, οδός ██████████, ο οποίος παραστάθηκε διά των πληρεξουσίων δικηγόρων του ██████████ (Α.Μ. Δ.Σ. Αθηνών ██████████) και ██████████ (Α.Μ. Δ.Σ. Αθηνών ██████████).

ΤΩΝ ΕΝΑΓΟΜΕΝΩΝ: 1) Της ανώνυμης εταιρίας με την επωνυμία «ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» και το διακριτικό τίτλο «Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ» Α.Ε.» (Α.Φ.Μ. 800428018), με έδρα την Αθήνα, οδός Κολοκοτρώνη αρ. 8, όπως νόμιμα εκπροσωπείται, ως εκδότρια της καθημερινής πολιτικής εφημερίδας, πανελλήνιας κυκλοφορίας, «Η Εφημερίδα των Συντακτών», 2) Νικολάου Βουλέλη του Μιχαήλ

(Α.Φ.Μ. 004401450), διευθυντή της ως άνω εφημερίδας, 3) Σωτηρίου Μανιάτη του Ευσταθίου (Α.Φ.Μ. 053127356), διευθυντή σύνταξης της ως άνω εφημερίδας, 4) Γεωργίου Πετρόπουλου του Παναγιώτη (Α.Φ.Μ. 055205162), αρχισυντάκτης πολιτικού της ως άνω εφημερίδας, κατοίκων όλων ομοίως ως άνω, 5) Θεόδωρου Χονδρογιάννου του Νεκταρίου (Α.Φ.Μ. 151044638), κατοίκου Αθηνών, οδός Αναξαγόρα αρ. 3-5, 6) Νικολάου Λεοντόπουλου του Ευαγγέλου (Α.Φ.Μ. 031702381), κατοίκου ομοίως, 7) Της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρίας με την επωνυμία «REPORTERS UNITED ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», με έδρα την Αθήνα, οδός Αναξαγόρα αρ. 3-5 και 8) Αθανάσιου Κουκάκη του Ιωάννη (Α.Φ.Μ. 103788160), κατοίκου Πεύκης Αττικής, [REDACTED], εκ των οποίων οι πρώτη, δεύτερος, τρίτος και τέταρτος παραστάθηκαν δια των πληρεξούσιων δικηγόρων τους Κλειούς Παπαπαντολέων (Α.Μ. Δ.Σ. Αθηνών 27232) και Διονυσίου Λιβιεράτου (Α.Μ. Δ.Σ. Αθηνών 16095), ο πέμπτος και ο έκτος παραστάθηκαν μετά και η έβδομη διά της πληρεξούσιας δικηγόρου τους Κλειούς Παπαπαντολέων (Α.Μ. 27232) και ο όγδοος παραστάθηκε μετά του πληρεξούσιου δικηγόρου του Ζαχαρία Κεσσέ (Α.Μ. Δ.Σ. Αθηνών 25118).

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

Ο ενάγων ζητά να γίνει δεκτή η από 4.8.2023 αγωγή του, που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου τούτου με αριθμό κατάθεσης δικογράφου Γ.Α.Κ. 79355/Ε.Α.Κ. 2168/5.8.2022, προσδιορίστηκε να συζητηθεί αρχικά κατά τη δικάσιμο της 17.11.2022 και μετά από αναβολή για τη δικάσιμο, που αναγράφεται στην αρχή της παρούσας, κατά την οποία εκφωνήθηκε σύμφωνα με τη σειρά της στο οικείο πινάκιο Η (ΠΟΛ)/12.

Κατά τη συζήτηση της υποθέσεως οι πληρεξούσιοι δικηγόροι των διαδίκων, αφού ανέπτυξαν τους ισχυρισμούς τους, ζήτησαν να γίνουν δεκτά όσα αναφέρονται στα πρακτικά και στις προτάσεις τους.

**ΑΦΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣΕ ΤΗ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ
ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ**

1. Κατά το άρθρο 14 παρ. 1 του Συντάγματος, καθένας μπορεί να εκφράζει και να διαδίδει προφορικά, γραπτά και διά του τύπου τους στοχασμούς του, τηρώντας τους νόμους του Κράτους. Κατά δε το άρθρο 10 παρ. 1 εδ. α' και β' της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, που κυρώθηκε με το ν.δ. 53/1974, κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία γνώμης και την ελευθερία λήψης ή μετάδοσης πληροφοριών ή ιδεών, χωρίς επέμβαση των δημοσίων αρχών και ανεξάρτητα από σύνορα. Στην παράγραφο 2 του ίδιου ως άνω άρθρου προβλέπεται η δυνατότητα περιορισμού της ελευθερίας του τύπου, ορίζοντας ότι η άσκηση του δικαιώματος της ελεύθερης έκφρασης συνεπάγεται καθήκοντα και ευθύνες, καθώς και ότι μπορεί να υπαχθεί σε περιορισμούς ή κυρώσεις, που προβλέπονται από το νόμο και αποτελούν σε κάθε δημοκρατική κοινωνία αναγκαία μέτρα για την προστασία μεταξύ άλλων της υπόληψης και των δικαιωμάτων τρίτων. Σύμφωνα με το άρθρο 57 ΑΚ, όποιος προσβάλλεται παράνομα στην προσωπικότητά του έχει δικαίωμα να ζητήσει την άρση της προσβολής και τη μη επανάληψή της στο μέλλον, επιπλέον δε, κατά το άρθρο 59 ΑΚ, το δικαστήριο με την απόφασή του, ύστερα από αίτηση αυτού που έχει προσβληθεί και αφού λάβει υπόψη το είδος της προσβολής, μπορεί να καταδικάσει τον υπαίτιο και σε ικανοποίηση της ηθικής βλάβης του προσβληθέντος και ειδικότερα να τον υποχρεώσει (τον υπαίτιο) σε πληρωμή χρηματικού ποσού, σε δημοσίευμα ή σε ο,τιδήποτε άλλο επιβάλλεται από τις περιστάσεις, δοθέντος ότι ο σεβασμός της αξίας του ανθρώπου, περιεχόμενο του οποίου αποτελεί και η προστασία της προσωπικότητάς του, προστατεύεται και από το ίδιο το Σύνταγμα (άρθρα 2 παρ. 1 και 5 παρ. 1 και 2). Προσβολή προσωπικότητας συνιστούν οι πράξεις που περιέχουν ονειδισμό ή αμφισβήτηση της προσωπικής και επαγγελματικής ζωής κάποιου προσώπου, ακόμα και αν αυτές τον καθιστούν απλώς ύποπτο ότι μετέρχεται ανέντιμες μεθόδους κατά την ενάσκηση των καθηκόντων του ή άλλων εκφάνσεων της ζωής του. Όσον αφορά το παράνομο της προσβολής, συντρέχει όταν αυτή γίνεται χωρίς δικαίωμα ή κατά την ενάσκηση δικαιώματος μικρότερης σπουδαιότητας ή κάτω από περιστάσεις που καθιστούν καταχρηστική την άσκηση του δικαιώματος. Ο νόμος καθιερώνει αντικειμενική ευθύνη του προσβάλλοντος μόνο ως προς την αξίωση άρσης της προσβολής και παράλειψής της στο μέλλον, ενώ για την αξίωση χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης απαιτεί και το στοιχείο της υπαιτιότητας. Εξάλλου, η παράνομη προσβολή της προσωπικότητας μπορεί να προέλθει και από ποινικά κολάσιμη πράξη, με εξυβριστικές εκδηλώσεις ή με

ισχυρισμούς δυσφημιστικούς ή πολύ περισσότερο συκοφαντικούς κατά την έννοια των άρθρων 361-363 ΠΚ, που μπορεί να περιέχονται σε δημοσίευμα ή τηλεοπτική εκπομπή (ΑΠ 632/2015, ΑΠ 265/2015, ΑΠ 1455/2014 Τ.Ν.Π. Νόμος), αφού η κατοχυρωμένη με το άρθρο 14 παρ. 1 και 2 του Συντάγματος ελευθεροτυπία υπόκειται στους περιορισμούς του νόμου, με τους οποίους επιδιώκεται όχι η παρεμπόδιση της ελευθεροτυπίας, αλλά η προστασία των ατόμων από την καταχρηστική άσκηση της (άρθρο 25 παρ. 3 Συντ.) (ΑΠ 129/2010, Τ.Ν.Π. Νόμος).

2. Κατά τις διατάξεις των άρθρων 361-363 ΠΚ, εξύβριση διαπράττει όποιος προσβάλλει την τιμή άλλου με λόγο ή έργο ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, ενώ όποιος με οποιονδήποτε τρόπο ισχυρίζεται ενώπιον τρίτου ή διαδίδει για κάποιον άλλον γεγονός που μπορεί να βλάψει την τιμή ή την υπόληψή του, διαπράττει το έγκλημα της δυσφήμισης και, αν το γεγονός είναι ψευδές και ο υπαίτιος γνώριζε το ψεύδος, τότε διαπράττει το έγκλημα της συκοφαντικής δυσφήμισης. Ως γεγονός, κατά τις παραπάνω διατάξεις, νοείται κάθε περιστατικό του εξωτερικού κόσμου ή αντίθετη προς την ηθική ή την ευπρέπεια σχέση ή συμπεριφορά, εφόσον ανάγονται στο παρελθόν ή στο παρόν και υποπίπτουν στις αισθήσεις, ώστε να είναι δεκτικά απόδειξης. Αντιθέτως, δεν συνιστά γεγονός η έκφραση γνώμης ή συγκεκριμένης αξιολογικής κρίσης ή άλλοι χαρακτηρισμοί, εκτός αν τα παραπάνω σχετίζονται και συνδέονται άμεσα με γεγονός που συνιστά το κρίσιμο του αδικήματος στοιχείο, έτσι ώστε ουσιαστικά να προσδιορίζουν την ποσοτική και ποιοτική βαρύτητά του, πράγμα που δεν συμβαίνει, όταν εκφράζονται ή εκδηλώνονται ανεξάρτητα και άσχετα με τον τρόπο αυτό. Απλές, όμως, κρίσεις, γνώμες και χαρακτηρισμοί, που ενέχουν αμφισβήτηση, κατά την κοινή αντίληψη της κοινωνικής ή ηθικής αξίας του παθόντος ή εκδήλωση καταφρόνησης ή ονειδισμού αυτού (χωρίς να συνδέονται με συγκεκριμένο γεγονός), είναι δυνατό να θεμελιώσουν το έγκλημα της εξύβρισης και όχι το έγκλημα της δυσφήμισης (ΑΠ 1069/2019, Τ.Ν.Π. Νόμος). Για τη στοιχειοθέτηση της υποκειμενικής υπόστασης του εγκλήματος της δυσφήμισης απαιτείται γνώση του δράστη ότι το ισχυριζόμενο ή διαδιδόμενο από αυτόν ενώπιον τρίτου γεγονός, είναι πρόσφορο και κατάλληλο να βλάψει την τιμή ή την υπόληψη άλλου και θέληση ή αποδοχή του ίδιου να ισχυρισθεί ή να διαδώσει ενώπιον τρίτου το βλαπτικό για άλλον γεγονός, ενώ για τη στοιχειοθέτηση της υποκειμενικής υπόστασης του εγκλήματος της συκοφαντικής δυσφήμισης απαιτείται, επιπλέον, και γνώση του δράστη ότι το γεγονός είναι ψευδές. Έτσι, σε περίπτωση που ο δράστης δεν γνώριζε το ψεύδος του γεγονότος που ισχυρίστηκε ή διέδωσε ή είχε αμφιβολίες

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

γι' αυτό, δεν στοιχειοθετείται μεν το έγκλημα της συκοφαντικής δυσφήμισης σε βάρος άλλου, παραμένει, όμως, ως έγκλημα η απλή δυσφήμιση κατ' άρθρο 362 του ΠΚ, που προσβάλλει επίσης, την προσωπικότητα του άλλου σε βαθμό μη ανεκτό από την έννομη τάξη. Ωστόσο ως αστικό αδίκημα, η δυσφήμιση θεμελιώνεται υποκειμενικά και σε απλή αμέλεια του δράστη και συνεπώς όποιος από πρόθεση ή από αμέλεια ισχυρίζεται ή διαδίδει προς τρίτους, με οποιονδήποτε τρόπο γεγονότα που θίγουν την τιμή και την υπόληψη άλλου, υπό την προαναφερόμενη έννοια, προσβάλλοντας παράνομα την προσωπικότητά του, έχει υποχρέωση, να τον αποζημιώσει και να ικανοποιήσει και την ηθική βλάβη του, εκτός αν συντρέχει κάποια από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 367 παρ. 1 ΠΚ περιπτώσεις, που αίρουν τον άδικο χαρακτήρα της πράξης του, τόσο ως ποινικό όσο και ως αστικό αδίκημα, αφού οι διατάξεις των άρθρων 361 – 367 του ΠΚ εφαρμόζονται αναλογικά για την ενότητα της έννομης τάξης και στο χώρο του ιδιωτικού δικαίου, όπως αυτός οριοθετείται από τις προαναφερθείσες διατάξεις των άρθρων 57-59 και 914 επ. ΑΚ (ΑΠ 272/2020, ΑΠ 611/2019, ΑΠ 1394/2017, ΑΠ 343/2016 Τ.Ν.Π. Νόμος).

3. Σε σχέση με παρόμοιες υποθέσεις που απασχόλησαν την ελληνική έννομη τάξη (Αυγή Εκδοτικός και Δημοσιογραφικός Οργανισμός Α.Ε. και Κάρης κατά Ελλάδα, Μπαλάσκας κατά Ελλάδα, Καψής και Δανίκας κατά Ελλάδα, Κουτσολιόντος και Πανταζής κατά Ελλάδα), διαχρονικά το ΕΔΔΑ αποφαινεται, ότι «Ο ρόλος των εθνικών δικαστηρίων σε μία δίκη περί δυσφήμισης δε συνίσταται στο να υποδείξουν στο δημοσιογράφο το αυστηρό ελάχιστο των εκφράσεων και χαρακτηρισμών που μπορεί να χρησιμοποιεί όταν ασκεί, μέσα στα πλαίσια του επαγγέλματός του, το δικαίωμα του για κριτική, ακόμα και με δριμύ τρόπο. Τα εθνικά δικαστήρια καλούνται αντιθέτως να εξετάσουν αν το πλαίσιο της υπόθεσης, το δημόσιο ενδιαφέρον και η πρόθεση του δημοσιογράφου δικαιολογούσαν την πιθανή χρήση μίας δόσης πρόκλησης ή υπερβολής» και ότι «η παρουσίαση ενός άρθρου τύπου και το ύφος που χρησιμοποιείται σε αυτό είναι θέμα απόφασης των συντακτών, επί της οποίας δεν είναι κατ' αρχήν για αυτό, ή για τα εθνικά δικαστήρια, να εκδώσει απόφαση. Ωστόσο, επαναλαμβάνει επίσης ότι η ελευθερία της δημοσιογραφίας δεν είναι απεριόριστη και ότι ο Τύπος δεν πρέπει να υπερβεί ορισμένα όρια στο πλαίσιο αυτό, ιδίως «την προστασία ... των δικαιωμάτων των τρίτων». Ιδίως ως προς την κριτική προς πολιτικά πρόσωπα, το ΕΔΔΑ σημειώνει «Επιπροσθέτως, μέσα στο πλαίσιο δίκης για δυσφήμιση ή εξύβριση, το Δικαστήριο οφείλει να σταθμίσει μία σειρά από πρόσθετους παράγοντες όταν εκτιμά την αναλογικότητα του επίμαχου

μέτρου. Κατ' αρχήν, προκειμένου για το αντικείμενο των επίδικων εκφράσεων, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι τα όρια της αποδεκτής κριτικής ως προς έναν πολιτικό, στον οποίο γίνεται αναφορά υπό την ιδιότητα αυτή, είναι ευρύτερα από εκείνα έναντι ενός απλού ιδιώτη: αντίθετα με τον δεύτερο, ο πρώτος εκτίθεται αναπόφευκτα και συνειδητά σε προσεκτικό έλεγχο των πράξεων και κινήσεών του, τόσο από τους δημοσιογράφους όσο και από το σύνολο των πολιτών, πρέπει συνεπώς να επιδεικνύει μεγαλύτερη ανοχή (Couderc και Hachette Filipacchi Associés κατά Γαλλίας, αρ.40454/07, παραγ.117-121, ΕΔΔΑ 2015 (αποσπάσματα), Lingens κατά Αυστρίας, 8 Ιουλίου 1986, παραγ.42, τεύχος Α, αρ.103). Η αρχή αυτή δεν εφαρμόζεται μόνο στην περίπτωση του πολιτικού αλλά επεκτείνεται σε οποιοδήποτε πρόσωπο που μπορεί να χαρακτηριστεί ως δημόσιο πρόσωπο, δηλαδή σε εκείνο που με τις πράξεις του (βλέπε, προς την κατεύθυνση αυτή, Krone Verlag GmbH & Co.KG κατά Αυστρίας, αρ.34315/96, παραγ.37, 26 Φεβρουαρίου 2002, και News Verlags GmbH & Co.KG κατά Αυστρίας, αρ.31457/96, παραγ.54, ΕΔΔΑ 2000-I) ή με την ίδια του την θέση (Verlagsgruppe News GmbH κατά Αυστρίας (αρ.2), αριθ.10520/02, παραγ.36, 14 Δεκεμβρίου 2006) υπάγεται στη δημόσια σφαίρα (βλέπε επίσης Von Hannover κατά Γερμανίας (αρ.2), αριθ. 40660/08 και 60641/08, παραγ.110, ΕΔΔΑ 2012). Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, προς την κατεύθυνση αυτή, ότι η πολιτική στηλίτευση φτάνει συχνά στο προσωπικό επίπεδο: αυτοί είναι οι αστάθμητοι παράγοντες του πολιτικού παιχνιδιού και της ελεύθερης διακίνησης ιδεών, εχέγγυα μίας δημοκρατικής κοινωνίας (Lopes Gomes da Silva κατά Πορτογαλίας, αριθ.37698/97, παραγ.34, ΕΔΔΑ 2000-X). Το Δικαστήριο οφείλει ακόμα να ελέγξει εάν οι εθνικές αρχές τήρησαν μία δίκαιη ισορροπία μεταξύ, αφενός, της προστασίας της ελευθερίας της έκφρασης, όπως καθιερώνεται από το άρθρο 10, και, αφετέρου, εκείνης του δικαιώματος στην υπόληψη των θιγόντων ατόμων, η οποία ως στοιχείο της ιδιωτικής ζωής, προστατεύεται από το άρθρο 8 της Σύμβασης (Chauvy και λοιποί κατά Γαλλίας, αριθ.64915/01 παραγ.70 in fine, ΕΔΔΑ 2004-VI)». Ως προς το τελευταίο ζήτημα, στην υπόθεση Μπαλάσκας κατά Ελλάδας το Δικαστήριο έκρινε, ότι «36...Η ελευθερία της έκφρασης αποτελεί ένα από τα βασικά θεμέλια μιας δημοκρατικής κοινωνίας και μία από τις βασικές προϋποθέσεις για την πρόοδό της και για την αυτοεκπλήρωση κάθε ατόμου. Με την επιφύλαξη του άρθρου 10, παράγραφος 2, εφαρμόζεται όχι μόνο στις «πληροφορίες» ή τις «ιδέες» που τυγχάνουν ευνοϊκής υποδοχής ή θεωρούνται αβλαβείς ή ως θέμα αδιαφορίας, αλλά και σε εκείνες που προσβάλλουν, σοκάρουν ή ενοχλούν. Αυτά είναι τα αιτήματα του πλουραλισμού, της

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

ανοχής και της ευρύτητας των αντιλήψεων, χωρίς τα οποία δεν υπάρχει «δημοκρατική κοινωνία». Όπως ορίζεται στο άρθρο 10, η ελευθερία αυτή υπόκειται σε εξαιρέσεις, οι οποίες ... πρέπει, ωστόσο, να ερμηνεύονται αυστηρά, και η ανάγκη για τυχόν περιορισμούς πρέπει να αποδεικνύεται πειστικά ...(ii) Το επίθετο «αναγκαία», κατά την έννοια του άρθρου 10 § 2, συνεπάγεται την ύπαρξη μιας «επείγουσας κοινωνικής ανάγκης». Τα Συμβαλλόμενα Κράτη έχουν ένα ορισμένο περιθώριο εκτίμησης για την αξιολόγηση της ύπαρξης μιας τέτοιας ανάγκης, αλλά συμβαδίζει με την ευρωπαϊκή εποπτεία, που περιλαμβάνει τόσο τη νομοθεσία όσο και τις αποφάσεις που την εφαρμόζουν, ακόμη και εκείνες που παρέχονται από ένα ανεξάρτητο δικαστήριο. Επομένως, το Δικαστήριο έχει την εξουσία να αποφανθεί οριστικά σχετικά με το αν ένας «περιορισμός» είναι συμβατός με την ελευθερία της έκφρασης, όπως προστατεύεται από το άρθρο 10. 37. Όταν καλείται να εξετάσει την αναγκαιότητα μιας επέμβασης σε μια δημοκρατική κοινωνία προς το συμφέρον της «προστασίας της φήμης ή των δικαιωμάτων των τρίτων», το Δικαστήριο μπορεί να κληθεί να εξακριβώσει αν οι εγχώριες αρχές πέτυχαν δίκαιη ισορροπία κατά την προστασία δύο αξιών που εγγυάται η Σύμβαση και οι οποίες ενδέχεται να έρχονται σε σύγκρουση μεταξύ τους σε ορισμένες περιπτώσεις, συγκεκριμένα, αφενός, την ελευθερία της έκφρασης που προστατεύεται από το άρθρο 10 και, αφετέρου, το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής ζωής που κατοχυρώνεται στο άρθρο 8 (βλ. *MGN Limited κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, αρ. 39401/ 04, § 142, 18 Ιανουαρίου 2011). Ωστόσο, για να τεθεί σε εφαρμογή το άρθρο 8, μια επίθεση κατά της φήμης ενός ατόμου πρέπει να φθάσει σε ένα ορισμένο επίπεδο σοβαρότητας και να πραγματοποιηθεί κατά τρόπο που να θίγει την προσωπική απόλαυση του δικαιώματος σεβασμού της ιδιωτικής ζωής (βλ. *Bédat*, ό.π., § 72· *Axel Springer AG κατά Γερμανίας* [Ευρείας Σύνθεσης], αρ. 39954/ 08, § 83, 7 Φεβρουαρίου 2012· και *A. κατά Νορβηγίας*, αρ. 28070/ 06, § 64, 9 Απριλίου 2009). 38. Όταν το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης εξισορροπείται με το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής ζωής, τα σχετικά κριτήρια που προβλέπει η νομολογία του Δικαστηρίου περιλαμβάνουν: (α) τη συμβολή σε συζήτηση δημοσίου συμφέροντος, (β) το πόσο γνωστός είναι ο ενδιαφερόμενος, (γ) το αντικείμενο του δελτίου ειδήσεων, (δ) την προηγούμενη συμπεριφορά του ενδιαφερομένου και (ε) το περιεχόμενο, τη μορφή και τις συνέπειες της δημοσίευσης. Όταν εξετάζει μια προσφυγή που υποβάλλεται δυνάμει του άρθρου 10, το Δικαστήριο εξετάζει επίσης (στ) τον τρόπο με τον οποίο ελήφθησαν οι πληροφορίες και την αληθοφάνειά τους, και (ζ) τη βαρύτητα της ποινής

που επιβλήθηκε στους δημοσιογράφους ή τους εκδότες (βλ. *Couderc και Hachette Filipacchi Associés κατά Γαλλίας* [Ευρείας Σύνθεσης], αρ. 40454/ 07, § 93, ΕΔΔΑ 2015 (αποσπάσματα)· βλ. επίσης *Von Hannover κατά Γερμανίας* (αρ. 2) [Ευρείας Σύνθεσης], αρ. 40660/ 08 και 60641/ 08, §§ 108 – 13, ΕΔΔΑ 2012· *Axel Springer AG, ό.π.*, §§ 89 – 95· *Ungváry και Irodalom Kft κατά Ουγγαρίας*, αρ. 64520/ 10, § 45, 3 Δεκεμβρίου 2013· και *Satakunnan Markkinapörssi Oy και Satamedia Oy κατά Φινλανδίας* [Ευρείας Σύνθεσης], αρ. 931/ 13, §§ 165 – 166, ΕΔΔΑ 2017 (αποσπάσματα)... 42. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 10 § 2 της Σύμβασης, υπάρχει μικρό περιθώριο εφαρμογής για τους περιορισμούς της ελευθερίας της έκφρασης σε δύο τομείς, δηλαδή τον πολιτικό λόγο και τα θέματα δημοσίου συμφέροντος (βλ. *Sürek κατά Τουρκίας* (αρ. 1) [Ευρείας Σύνθεσης], αρ. 26682/ 95, § 61, ΕΔΔΑ 1999-IV· *Lindon, Otchakovsky-Laurens και July κατά Γαλλίας* [Ευρείας Σύνθεσης], αρ. 21279/ 02 και 36448/ 02, § 46, ΕΔΔΑ 2007-IV· *Axel Springer AG, ό.π.*, § 90· και *Morice κατά Γαλλίας* [Ευρείας Σύνθεσης], αρ. 29369/ 10, § 125, ΕΔΔΑ 2015). Κατά συνέπεια, ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της ελευθερίας της έκφρασης, με τις αρχές να έχουν έτσι ένα ιδιαίτερα στενό περιθώριο εκτίμησης, θα παρέχεται κανονικά όταν οι παρατηρήσεις αφορούν ζήτημα δημοσίου συμφέροντος (βλ. *Gouveia Gomes Fernandes και Freitas e Costa κατά Πορτογαλίας*, αρ. 1529/ 08, § 47, 29 Μαρτίου 2011· και *Morice, ό.π.*, § 125). Ένας βαθμός εχθρότητας (βλ. *E.K. κατά Τουρκίας*, αρ. 28496/ 95, §§ 79 – 80, 7 Φεβρουαρίου 2002, και *Morice, ό.π.*, § 125) και η ενδεχόμενη σοβαρότητα ορισμένων παρατηρήσεων (βλ. *Thoma κατά Λουξεμβούργου*, αρ. 38432/ 97, § 57, ΕΔΔΑ 2001-III, και *Morice, ό.π.*, § 125) δεν παρακάμπτουν το δικαίωμα σε υψηλό επίπεδο προστασίας, δεδομένης της ύπαρξης ενός θέματος δημοσίου συμφέροντος (βλ. *Paturel κατά Γαλλίας*, αρ. 54968/ 00, § 42, 22 Δεκεμβρίου 2005, και *Morice, ό.π.*, § 125). 43. Ο Τύπος διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο σε μια δημοκρατική κοινωνία. Μολονότι δεν πρέπει να υπερβαίνει ορισμένα όρια, ιδίως όσον αφορά τη φήμη και τα δικαιώματα των τρίτων, καθώς και την ανάγκη να αποτραπεί η αποκάλυψη των πληροφοριών που ελήφθησαν εμπιστευτικά, το καθήκον του είναι εντούτοις να μεταδίδει – κατά τρόπο σύμφωνο με τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες του – πληροφορίες και ιδέες για όλα τα θέματα δημοσίου συμφέροντος (βλ. *De Haes και Gijssels κατά Βελγίου*, 24 Φεβρουαρίου 1997, § 37, *Reports* 1997-I· *Bladet Tromsø και Stensaas κατά Νορβηγίας* [Ευρείας Σύνθεσης], αρ. 21980/ 93, § 62, ΕΔΔΑ 1999-III· *Thoma, ό.π.*, §§ 43 – 45· και *Tourancheau και July κατά Γαλλίας*, αρ. 53886/ 00, § 5,

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

24 Νοεμβρίου 2005). 44. Το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι το δημόσιο συμφέρον αφορά ζητήματα που επηρεάζουν το κοινό σε τέτοιο βαθμό ώστε να μπορεί νομίμως να ενδιαφέρεται για αυτά, τα οποία προσελκύουν την προσοχή του ή τα οποία το αφορούν σε σημαντικό βαθμό, ιδίως για το ότι επηρεάζουν την ευημερία των πολιτών ή τη ζωή της κοινότητας. Αυτό ισχύει επίσης για θέματα που μπορούν να οδηγήσουν σε σημαντική διαμάχη, τα οποία αφορούν ένα σημαντικό κοινωνικό ζήτημα, ή που συνεπάγονται ένα πρόβλημα για το οποίο το κοινό θα είχε συμφέρον να ενημερωθεί σχετικά (βλ. *Couderc και Hachette Filipacchi Associés*, ό.π., § 103, με περαιτέρω αναφορές)... 56. Ο τρόπος με τον οποίο δημοσιεύεται μια φωτογραφία ή ένα δελτίο και ο τρόπος με τον οποίο ο ενδιαφερόμενος εκπροσωπείται στη φωτογραφία ή το δελτίο μπορούν επίσης να αποτελούν παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη (βλ. *Wirtschafts-Trend Zeitschriften-Verlagsgesellschaft m.b.H. κατά Αυστρίας (αρ. 3)*, αρ. 66298/ 01 και 15653/ 02, § 47, 13 Δεκεμβρίου 2005· *Ρέκλος και Δαβουρλή κατά Ελλάδας*, αρ. 1234/ 05, § 42, 15 Ιανουαρίου 2009· και *Jokitaipale και λοιποί κατά Φινλανδίας*, αρ. 43349/ 05, § 68, 6 Απριλίου 2010). Ο βαθμός στον οποίο το δελτίο και η φωτογραφία έχουν διαδοθεί μπορεί επίσης να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα, ανάλογα με το αν η εφημερίδα είναι εθνική ή τοπική, και έχει μεγάλη ή περιορισμένη κυκλοφορία».

4. Περαιτέρω κατά το άρθρο μόνο παρ. 1 του ν. 1178/1981 «περί αστικής ευθύνης του τύπου και άλλων τινών διατάξεων», όπως ισχύει, ο ιδιοκτήτης κάθε εντύπου υποχρεούται σε πλήρη αποζημίωση για την παράνομη περιουσιακή ζημία, καθώς και σε χρηματική ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που προξενήθηκαν υπαίτια με δημοσίευμα, το οποίο θίγει την τιμή ή την υπόληψη κάθε ατόμου, έστω και αν η κατά το άρθρο 914 ΑΚ υπαιτιότητα, η κατά το άρθρο 919 ΑΚ πρόθεση και η κατά το άρθρο 920 ΑΚ γνώση ή υπαίτια άγνοια συντρέχουν στο συντάκτη του δημοσιεύματος ή αν ο τελευταίος είναι άγνωστος για τον εκδότη ή τον διευθυντή σύνταξης του εντύπου. Από τη διάταξη αυτή προκύπτει σαφώς ότι αναφέρεται μόνο στην ευθύνη του ιδιοκτήτη του εντύπου ή του τηλεοπτικού ή ραδιοφωνικού σταθμού, φυσικού ή νομικού προσώπου, για τον οποίο καθιερώνεται αντικειμενική ευθύνη, ενώ ο συντάκτης (του επιλήψιμου δημοσιεύματος), ο εκδότης (αν δεν είναι και ιδιοκτήτης του εντύπου) ή ο διευθυντής σύνταξης ευθύνονται προς αποκατάσταση της περιουσιακής ζημίας ή της ηθικής βλάβης που έχει προκληθεί από επιλήψιμο δημοσίευμα, κατά τις κοινές διατάξεις των άρθρων 57, 59, 914, 919, 920, 932 του ΑΚ σε συνδυασμό με τα άρθρα 361 - 363 ΠΚ (ΑΠ 129/2020, Νόμος, ΑΠ 271/2012,

Νόμος). Προϋπόθεση, λοιπόν, για την αντικειμενική ευθύνη του ιδιοκτήτη του εντύπου είναι η συνδρομή υπαιτιότητας στο πρόσωπο του συντάκτη του επιλήψιμου δημοσιεύματος, ενώ υποκειμενική ευθύνη, κατά τις διατάξεις των άρθρων 914, 919 και 920 ΑΚ ενδέχεται να έχει παράλληλα ο εκδότης και ο διευθυντής του εντύπου, ο οποίος υπαίτια και εν γνώσει του περιεχομένου του προσβλητικού της προσωπικότητας τρίτου επιλήψιμου δημοσιεύματος, το περιέλαβε στη δημοσιευτέα ύλη είτε ως προστήσας τον συντάκτη (άρθρ. 922 ΑΚ) είτε ως συμμετοχος του τελευταίου (ΑΠ 853/2008, ΑΠ 1395/2005, ΑΠ 782/2005 Τ.Ν.Π. Νόμος). Στην περίπτωση αυτή, όλοι οι προαναφερόμενοι, δηλαδή ο ιδιοκτήτης, ο εκδότης, ο διευθυντής και ο συντάκτης, ευθύνονται εις ολόκληρον έκαστος, κατ' άρθρο 926 ΑΚ. Από τα παραπάνω συνάγεται ότι ο ενάγων τον ιδιοκτήτη εφημερίδας για αποζημίωση ή χρηματική ικανοποίηση λόγω περιουσιακής ζημίας ή ηθικής βλάβης, που προκλήθηκε από εις βάρος του επιλήψιμο δημοσίευμα, αρκεί να ισχυρισθεί και αποδείξει, αφενός μεν ότι θίχθηκε η τιμή και η υπόληψή του από το επίμαχο δημοσίευμα κατά τρόπο παράνομο είτε λόγω των περιεχομένων σ' αυτό ειδήσεων είτε λόγω δυσμενών σχολίων και χαρακτηρισμών, αφετέρου δε ότι η προσβολή αυτή καλύπτεται κατά το υποκειμενικό στοιχείο, όπως προσδιορίζεται ανωτέρω, τούτου συντρέχοντος έστω και στο πρόσωπο του συντάκτη του δημοσιεύματος ή εφόσον αυτός είναι άγνωστος, του εκδότη ή του διευθυντή σύνταξης. Οι προαναφερόμενες διατάξεις του Ν. 1178/1981 εφαρμόζονται αναλόγως και επί προσβολών της προσωπικότητας, οι οποίες συντελούνται στο διαδίκτυο (internet), μέσω ηλεκτρονικών ιστοσελίδων ή άλλων ιστοτόπων (όπως blogs), που λειτουργούν ως διεθνές μέσο διακίνησης πληροφοριών, δεδομένου ότι για τις προσβολές αυτές δεν υπάρχει ιδιαίτερο νομικό πλαίσιο και η αντιμετώπισή τους δεν μπορεί να γίνει παρά μόνο με αναλογική εφαρμογή της ήδη υπάρχουσας νομοθεσίας για τις προσβολές της προσωπικότητας μέσω του έντυπου (εφημερίδες, περιοδικά) ή ηλεκτρονικού (τηλεόραση, ραδιόφωνο) τύπου, αφού και η ραγδαία αναπτυσσόμενη διαδικτυακή πληροφόρηση που προσφέρεται από το διαδίκτυο σε πολυμεσική μορφή (multimedia) καθιστά τον χρήστη του διαδικτύου, εκτός των άλλων, και αποδέκτη πληροφοριών και κάνει το διαδίκτυο να προσομοιάζει με μιας νέας μορφής παγκόσμια τηλεόραση. Εξάλλου, η διαδικτυακή πληροφόρηση δεν διαφέρει ως προς τα ουσιαστά στοιχεία της από εκείνη που παρέχεται από τον ηλεκτρονικό τύπο, ιδίως δε ως προς τα ιδιαίτερα εκείνα χαρακτηριστικά του που οδήγησαν τον νομοθέτη στην καθιέρωση ειδικής διαδικασίας για την εκδίκαση των διαφορών που ανακύπτουν από τη λειτουργία του,

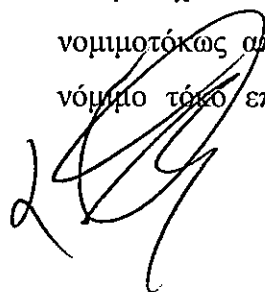
Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

ήτοι την εμβέλεια δράσης του, που μάλιστα στο διαδίκτυο είναι παγκόσμια και συνακόλουθα του αριθμού των αποδεκτών όσων διά αυτού διαδίδονται, που μεγεθύνει την προβολή εκείνου που θίγεται από τη διάδοση συκοφαντικών, δυσφημιστικών ή εξυβριστικών ισχυρισμών (ΑΠ 1701/2013, ΕφΑθ 3071/2014, ΕφΔωδ 220/2013, ΕφΔωδ 36/2011, ΕφΑθ 164/2011 Τ.Ν.Π. Νόμος, ΕφΠειρ 680/2009 Τ.Ν.Π. Δ.Σ.Α. Ισοκράτης, ΕφΑθ 8962/2006 ΕΛΔνη 2007.1518, Π. Κορηλάκη Διαδίκτυο και αστικό δίκαιο, Αρμ. 2007.993. Α. Μαρίνου, Το Internet και οι συνέπειές του κυρίως στο χώρο τον δικαίου, ΕΛΛΔνη 1998, σελ.1 επ.). Η αναλογική εφαρμογή του υπάρχοντος νομοθετικού πλαισίου δεν είναι δυνατό να εμποδιστεί από το γεγονός ότι στο διαδίκτυο δεν υπάρχει η συνήθης ιεραρχική δομή οργάνωσης που απαντάται στα παραδοσιακά έντυπα, δηλαδή δεν υπάρχει ιδιοκτήτης, εκδότης, διευθυντής, συντάκτης ούτε απαντώνται τα αντίστοιχα πρόσωπα που προβλέπει ο ν. 1178/1981 για τους ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς, διότι για να προσδοθεί σε ένα υλικό μέσο ο χαρακτηρισμός του μέσου ενημέρωσης δεν είναι απαραίτητη η ύπαρξη όλων των ανωτέρω προσώπων. Στην περίπτωση των ιστοσελίδων υπάρχει ο κάτοχος-διαχειριστής, ο οποίος μπορεί να ταυτίζεται ή όχι με το συντάκτη ορισμένου δημοσιεύματος.

5. Στην προκειμένη περίπτωση, με την υπό κρίση αγωγή, ο ενάγων εκθέτει ότι είναι δικηγόρος και ότι μετά τις εκλογές του Ιουνίου του έτους 2019 διορίστηκε Γενικός Γραμματέας στο Γραφείο του Πρωθυπουργού. Ότι στις 3.6.2022 δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Η Εφημερίδα των Συντακτών» και την ιστοσελίδα της, ιδιοκτησίας της πρώτης εναγομένης, της οποίας διευθυντής είναι ο δεύτερος εναγόμενος, διευθυντής σύνταξης είναι ο τρίτος εναγόμενος και αρχισυντάκτης πολιτικού είναι ο τέταρτος εναγόμενος και ταυτόχρονα στην ιστοσελίδα «www.reportersunited.gr», ιδιοκτησίας της έβδομης εναγομένης από τους πέμπτο και έκτο των εναγομένων άρθρο με τίτλο «Ο μεγάλος ανιψιός και ο μεγάλος αδελφός», αναφερόμενο στον ίδιο. Ότι την ίδια ημέρα, ο όγδοος εναγόμενος δημοσίευσε από τον προσωπικό του λογαριασμό στο μέσο κοινωνικής δικτύωσης «twitter» αναρτήσεις σχετικές με τα παραπάνω άρθρα. Ότι το πανομοιότυπο περιεχόμενο των δύο άρθρων και των αναρτήσεων του όγδοου εναγομένου, όπως αναφέρεται αναλυτικά στο δικόγραφο της αγωγής, είναι συκοφαντικό για τον ίδιο, προσβάλλοντας με τον τρόπο αυτό την προσωπικότητά του. Ότι, επιπλέον τα ένδικα δημοσιεύματα και αναρτήσεις είναι ακόμα αναρτημένα στο διαδίκτυο και προσιτά σε κάθε αναγνώστη, ενώ έχουν δημοσιευθεί νέα άρθρα και αναρτήσεις που αναφέρονται

στο ίδιο περιεχόμενο από τους ίδιους συντάκτες, με αποτέλεσμα η προσβολή της προσωπικότητάς του να είναι διαρκής και επαναλαμβανόμενη και να υπάρχει βάσιμος κίνδυνος να επαναληφθεί στο μέλλον. Με βάση το ιστορικό αυτό, ο ενάγων ζητεί Α) για τους πρώτη, δεύτερο, τρίτο και τέταρτο των εναγομένων 1) Να καταχωρήσουν στην εφημερίδα «ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ» περίληψη της απόφασης, στην ίδια θέση και με ανάλογα τυπογραφικά στοιχεία εντός 15 ημερών από την επίδοσή της και να καταδικασθούν σε περίπτωση μη συμμόρφωσής τους, σε χρηματική ποινή χιλίων (1.000) ευρώ έκαστος εξ αυτών για κάθε ημέρα καθυστέρησης, 2) Να υποχρεωθούν να αφαιρέσουν από τη διαδικτυακή ιστοσελίδα της εφημερίδας «ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ» το ένδικο δημοσίευμα της 3.6.2022 και να καταδικασθούν σε περίπτωση μη συμμόρφωσής τους, σε χρηματική ποινή χιλίων (1.000) ευρώ έκαστος εξ αυτών για κάθε ημέρα καθυστέρησης, 3) Να παραλείψουν στο μέλλον κάθε προσβολή της προσωπικότητάς του με ίδιους ή παρόμοιους δυσφημιστικούς ισχυρισμούς με επιβολή χρηματικής ποινής εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ σε έκαστο εξ αυτών για κάθε παράβαση, 4) Να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι αλληλεγγύως και εις ολόκληρο έκαστος, να του καταβάλουν το ποσό των διακοσίων πενήντα χιλιάδων (250.000) ευρώ, ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, νομιμοτόκως από την επομένη της κοινοποίησης της ένδικης αγωγής και με τον νόμιμο τόκο επιδικίας, Β) ο πέμπτος, έκτος και η έβδομη εναγόμενοι 1) Να καταχωρήσουν στην ιστοσελίδα www.reportersunited.gr περίληψη της απόφασης, σε ανάλογη θέση και με ανάλογα τυπογραφικά στοιχεία εντός 15 ημερών από την επίδοσή της και να καταδικασθούν σε περίπτωση μη συμμόρφωσής τους, σε χρηματική ποινή χιλίων (1.000) ευρώ έκαστος εξ αυτών για κάθε ημέρα καθυστέρησης, 2) Να υποχρεωθούν να αφαιρέσουν από την ιστοσελίδα www.reportersunited.gr το ένδικο δημοσίευμα της 3.6.2022 και να καταδικασθούν σε περίπτωση μη συμμόρφωσής τους, σε χρηματική ποινή χιλίων (1.000) ευρώ έκαστος εξ αυτών για κάθε ημέρα καθυστέρησης, 3) Να παραλείψουν στο μέλλον κάθε προσβολή της προσωπικότητάς του με ίδιους ή παρόμοιους δυσφημιστικούς ισχυρισμούς με επιβολή χρηματικής ποινής εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ σε έκαστο εξ αυτών για κάθε παράβαση, 4) Να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι αλληλεγγύως και εις ολόκληρο έκαστος, να του καταβάλουν το ποσό των εκατό πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ, ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, νομιμοτόκως από την επομένη της κοινοποίησης της ένδικης αγωγής και με τον νόμιμο τόκο επιδικίας, Γ) ο όγδοος εναγόμενος 1) Να καταχωρήσει στο μέσο

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

κοινωνικής δικτύωσης «Twitter» στον προσωπικό του λογαριασμό @nasoskook περίληψη της απόφασης εντός 15 ημερών από την επίδοσή της και να καταδικασθεί σε περίπτωση μη συμμόρφωσής του, σε χρηματική ποινή χιλίων (1.000) ευρώ για κάθε ημέρα καθυστέρησης, 2) Να άρει την προσβολή που του προκάλεσε και συγκεκριμένα, να διαγράψει τις επίδικες δημοσιεύσεις από το μέσο κοινωνικής δικτύωσης «Twitter» στον προσωπικό του λογαριασμό @nasoskook, εντός 15 ημερών από την επίδοση της απόφασης και να καταδικασθεί σε περίπτωση μη συμμόρφωσής του, σε χρηματική ποινή χιλίων (1.000) ευρώ για κάθε ημέρα καθυστέρησης, 3) Να παραλείψει στο μέλλον κάθε προσβολή της προσωπικότητάς του με ίδιους ή παρόμοιους δυσφημιστικούς ισχυρισμούς με επιβολή χρηματικής ποινής εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ για κάθε παράβαση, 4) Να υποχρεωθεί να του κατάβάλει το ποσό των εκατό πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ, ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, νομιμοτόκως από την επομένη της κοινοποίησης της ένδικης αγωγής και με τον νόμιμο τόκο επιδικίας, να κηρυχθεί η απόφαση προσωρινά εκτελεστή και να καταδικασθούν οι εναγόμενοι στην δικαστική του δαπάνη.

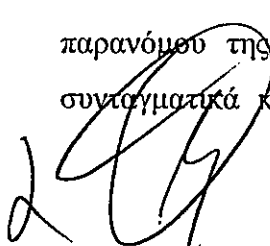
6. Με το ως άνω περιεχόμενο και αίτημα, η υπό κρίση αγωγή αρμόδια και παραδεκτά εισάγεται προς συζήτηση ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου (άρθρα 18, 22 και 25 παρ. 2 Κ.Πολ.Δ. λόγω της σώρευσης των μη χρηματικά αποτιμητών αιτημάτων άρσης της προσβολής και παράλειψης αυτής στο μέλλον), κατά την προκειμένη ειδική διαδικασία των περιουσιακών διαφορών κατ' άρθρο 614 περιπτ. 7 Κ.Πολ.Δ. (διαφορές από δημοσιεύματα ή ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές). Για το παραδεκτό της συζήτησης (δεδομένου ότι η αγωγή κατατέθηκε στη Γραμματεία του παρόντος Δικαστηρίου στις 5.8.2021), προσκομίζεται το κατ' άρθρο 3 παρ. 2 ν. 4640/2019, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, από 1.8.2022 ενημερωτικό έγγραφο για τη δυνατότητα επίλυσης της διαφοράς με διαμεσολάβηση, στο οποίο επισημαίνεται ότι δεν υφίσταται υποχρέωση προσφυγής της διαφοράς σε Υποχρεωτική Αρχική Συνεδρία (ΥΑΣ) και η διαφορά δύναται να επιλυθεί εκουσίως με συμφωνία προσφυγής σε διαμεσολάβηση, διότι πρόκειται για διαφορά που εκδικάζεται κατά την προκειμένη ειδική διαδικασία των περιουσιακών διαφορών και όχι για διαφορά από τις απαριθμούμενες στο ως άνω άρθρο (6 ν. 4640/2019). Περαιτέρω, για το παραδεκτό της ένδικης αγωγής, προηγήθηκε η προβλεπόμενη στην παρ. 5 του άρθρου μόνου του ν. 1178/1981 ως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, εξώδικη πρόσκληση των εναγομένων (βλ. υπ' αριθμ. 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70/3.6.2022 και

71/9.6.2022 εκθέσεις επίδοσης της δικαστικής επιμελήτριας του Εφετείου Αθηνών με έδρα στο Πρωτοδικείο Αθηνών Αρετής Μακρυγιάννη), ενώ η ένδικη αγωγή ασκήθηκε εντός εξαμήνου από την άπρακτη παρέλευση της διά της παραπάνω εξώδικης πρόσκλησης προθεσμίας επανόρθωσης, δεδομένου ότι κατατέθηκε στις 5.8.2021 και επιδόθηκε στους εναγομένους την ίδια ημέρα (βλ. υπ' αριθ. 101, 102, 103, 401, 105, 106, 107 και 108

/5.8.2022 εκθέσεις επίδοσης της ίδιας ως άνω δικαστικής επιμελήτριας). Η αγωγή είναι επαρκώς ορισμένη και νόμιμη, στηριζόμενη στις διατάξεις των άρθρων που αναφέρονται στις παραπάνω νομικές σκέψεις και σε αυτές των άρθρων 299, 340, 346 ΑΚ, 362, 363 ΠΚ και 176, 907, 908 Κ.Πολ.Δ., πλην του παρεπόμενου αιτήματος περί κήρυξης της απόφασης προσωρινά εκτελεστής ως προς τον καθορισμό χρηματικής ποινής για κάθε ημέρα καθυστέρησης δημοσίευσης της απόφασης που θα εκδοθεί, το οποίο είναι μη νόμιμο και πρέπει να απορριφθεί, γιατί σύμφωνα με το άρθρο μονό παρ. 6 Ν. 1178/1981 η περίληψη της απόφασης δημοσιεύεται εντός δέκα πέντε (15) ημερών από την επίδοση της τελεσίδικης απόφασης (ΠΠρΑθ 113/2021 αδημ.). Πρέπει επομένως η υπό κρίση αγωγή, να ερευνηθεί περαιτέρω ως προς την ουσιαστική της βασιμότητα, δεδομένου ότι για το χρηματικά αποτιμητό καταψηφιστικό αντικείμενο αυτής έχει καταβληθεί από τον ενάγοντα το απαιτούμενο τέλος δικαστικού ενσήμου με τις υπέρ τρίτων προσαυξήσεις με το κλείσιμο του φακέλου (βλ. τα προσκομιζόμενα υπ' αριθ. 64658729895407290010, 64651636795407290016 και 64658803795407290050 ηλεκτρονικά παράβολα και τις από 29.1.2024 αποδείξεις ηλεκτρονικής πληρωμής της Τράπεζας Πειραιώς).

7. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 367 παρ. 1 περ. α-δ ΠΚ, αίρεται το άδικο των προβλεπόμενων στα άρθρα 361 επ. ΠΚ αδικημάτων, τόσο ως ποινικό όσο και ως αστικό αδίκημα, αφού οι διατάξεις των άρθρων 361-367 ΠΚ εφαρμόζονται αναλογικά για την ενότητα της εννόμου τάξεως και στο χώρο του ιδιωτικού δικαίου, μεταξύ των άλλων περιπτώσεων που προβλέπονται στο άρθρο αυτό, όταν πρόκειται για εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα για την εκτέλεση νόμιμων καθηκόντων, την άσκηση νόμιμης εξουσίας ή για τη διαφύλαξη (προστασία) δικαιώματος ή από άλλο δικαιολογημένο ενδιαφέρον ή σε ανάλογες περιπτώσεις. Η προβολή από τον εναγόμενο του ισχυρισμού ότι συντρέχει περίπτωση του άρθρου 367 παρ. 1 ΠΚ αποτελεί αυτοτελή ισχυρισμό καταλυτικό της αγωγής (ένσταση) λόγω άρσης του παρανόμου της προσβολής. Δικαιολογημένο ενδιαφέρον, που πηγάζει από την συνταγματικά κατοχυρωμένη ελευθερία και την κοινωνική αποστολή του τύπου

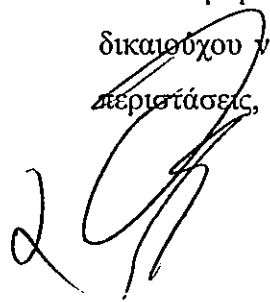
Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

(άρθρο 14 παρ. 1-2 του Συντάγματος σχετικό και το άρθρο 10 παρ. 1 εδ. α' και β' της ΕΣΔΑ), έχουν και τα πρόσωπα που συνδέονται με τη λειτουργία του, για τη δημοσίευση και προβολή - δημοσιοποίηση ειδήσεων και σχολίων σχετικών με τις πράξεις και τη συμπεριφορά φυσικών ή νομικών προσώπων ή ομάδων προσώπων, που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για το κοινωνικό σύνολο. Γι' αυτό μπορούν να δημοσιευθούν ειδήσεις και σχόλια για τη σχετική πληροφόρηση και ενημέρωση του κοινού και με οξεία ακόμη κριτική ή δυσμενείς χαρακτηρισμούς (βλ. ΑΠ 1339/2008, ΑΠ 816/2007 Τ.Ν.Π. Νόμος, ΑΠ 1317/2007, ΔΙΜΕΕ 2008, σελ. 65). Εξάλλου, τα όρια της ανεκτής κριτικής ενός πολιτικού είναι ευρύτερα από αυτά ενός κοινού ανθρώπου. Σε αντίθεση με τον δεύτερο, ο πρώτος εκτίθεται συνειδητά και αναπόφευκτα σε έναν ενδελεχή έλεγχο των πράξεων, των δηλώσεων και των ιδεών του, τόσο από τους δημοσιογράφους, όσο και από τους πολίτες και συνεπώς, οφείλει να επιδεικνύει μεγαλύτερη ανοχή. Αυτή η αρχή δεν εφαρμόζεται μόνο στην περίπτωση των πολιτικών, αλλά γενικότερα αφορά κάθε πρόσωπο το οποίο έχει μία δημόσια προσωπικότητα και αυτό κρίνεται από τις πράξεις του ή τις απόψεις του. Όμως, ο άδικος χαρακτήρας του δημοσιεύματος ως προς τις εξυβριστικές ή δυσφημιστικές εκφράσεις που περιέχει δεν αίρεται λόγω δικαιολογημένου ενδιαφέροντος κλπ. και συνεπώς, παραμένει η ποινική ευθύνη των κατά νόμον υπευθύνων, άρα και η υποχρέωση τους προς αποζημίωση κατά το αστικό δίκαιο, όταν το δημοσίευμα υπερβαίνει το αντικειμενικώς αναγκαίο μέτρο προς ικανοποίηση του δικαιολογημένου ενδιαφέροντος για την ενημέρωση του κοινού, με βάση αληθινά και όχι ψευδή ή παραπλανητικά γεγονότα ως προς το περιεχόμενο ή και το χρόνο δημοσίευσής του. Οφείλει, συνεπώς, ο δημοσιογράφος να εξακριβώνει πριν από τη δημοσίευση την αλήθεια των δυσφημιστικών γεγονότων, χωρίς να μπορεί να θεωρηθεί, σε αντίθετη περίπτωση, ότι η παράδοση σε δημόσια ανυποληψία του δυσφημούμενου προσώπου τελεί σε αναλογία με την κοινωνική αποστολή του τύπου για ενημέρωση του κοινού ή ότι αποτελεί αυτή το επιβεβλημένο μέσο άσκησης του έργου της ενημέρωσης. Γι' αυτό, αν συντρέχει τέτοια περίπτωση, ο άδικος χαρακτήρας της πράξης του δημοσιογράφου δεν αίρεται (ΑΠ 1904/2008, ΑΠ 576/2006, ΑΠ 1256/2003 Τ.Ν.Π. Νόμος). Επίσης, ο άδικος χαρακτήρας της δυσφημιστικής εκδήλωσης δεν αίρεται και συνεπώς, παραμένει η παρανομία ως ουσιαστικό στοιχείο της αδικοπραξίας, όταν συντρέχει μία από τις περιπτώσεις του άρθρου 367 παρ. 2 ΠΚ, δηλαδή όταν οι επίμαχες κρίσεις και εκδηλώσεις περιέχουν τα συστατικά στοιχεία του αδικήματος της συκοφαντικής δυσφήμισης του άρθρου

363 ΠΚ ή όταν από τον τρόπο της εκδήλωσης ή από τις περιστάσεις, υπό τις οποίες τελέσθηκε η πράξη, προκύπτει σκοπός εξύβρισης, δηλαδή πρόθεση που κατευθύνεται ειδικά στη προσβολή της τιμής (ΑΠ 972/2020, ΑΠ 1431/2017, ΑΠ 343/2016 Τ.Ν.Π. Νόμος). Ο ειδικός σκοπός εξύβρισης υπάρχει στον τρόπο εκδήλωσης της προσβλητικής της τιμής του άλλου συμπεριφοράς, όταν αυτός δεν ήταν αντικειμενικά αναγκαίος για τη δέουσα απόδοση του περιεχομένου της σκέψης εκείνου που φέρεται ότι ενεργεί από δικαιολογημένο ενδιαφέρον και ο οποίος καίτοι γνώριζε τούτο, χρησιμοποίησε τον τρόπο αυτό για να προσβάλει την τιμή του άλλου. Έτσι, ο ειδικός σκοπός εξύβρισης έγκειται στην ενσυνείδητη υπέρβαση των ορίων του δικαιώματος, η οποία κατατείνει στην προσβολή της τιμής και αποτελεί πρόσθετο στοιχείο της υποκειμενικής υπόστασης του αδικήματος (ΑΠ 972/2020, Τ.Ν.Π. Νόμος). Επομένως, όταν επί αγωγής του θιγέντος από επιλήψιμο δημοσίευμα, ο εναγόμενος προτείνει λόγο άρσης του παρανόμου της πράξης στηριζόμενο στο άρθρο 367 παρ. 1 ΠΚ, μπορεί και ο ενάγων να προτείνει κατ' αντένσταση είτε ότι συντρέχουν τα στοιχεία της συκοφαντικής δυσφήμισης (αναλήθεια του περιεχομένου του δημοσιεύματος και γνώση του συντάκτη ή του εκδότη ή του διευθυντή σύνταξης περί τούτου) είτε ότι υπήρχε ειδικός σκοπός εξύβρισης, αναφέροντας ειδικότερα τα στοιχεία βάσει των οποίων οι εκφράσεις του δημοσιεύματος δεν ήταν αναγκαίες για να αποδοθεί η σκέψη του συντάκτη του εν γνώσει του τελευταίου (ΑΠ 792/2020, 257/2017, 2049/2017 Τ.Ν.Π. Νόμος). Περαιτέρω, κατά τη διάταξη του άρθρου 281 του ΑΚ η άσκηση του δικαιώματος απαγορεύεται, αν υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος. Κατά την έννοια της διάταξης αυτής, για να θεωρηθεί η άσκηση του δικαιώματος ως καταχρηστική, θα πρέπει η προφανής υπέρβαση των ορίων που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο οικονομικός ή κοινωνικός σκοπός του δικαιώματος να προκύπτει από τη συμπεριφορά του δικαιούχου που προηγήθηκε ή τις περιστάσεις που μεσολάβησαν ή από άλλα περιστατικά, τα οποία, χωρίς να εμποδίζουν τη γέννηση ή να επάγονται την απόσβεση του δικαιώματος, καθιστούν μη ανεκτή την άσκησή του, κατά τις περί δικαίου και ηθικής αντιλήψεις του μέσου κοινωνικού ανθρώπου (ΟΛΑΠ 17/1995). Η συμπεριφορά του δικαιούχου, που προηγήθηκε μπορεί να συνίσταται σε θετική πράξη ή παράλειψή του, καταχρηστική δε άσκηση του δικαιώματος υφίσταται όχι μόνο στην περίπτωση αδράνειας του δικαιούχου να ασκήσει το δικαίωμά του, η οποία, εάν συνοδεύεται και από άλλες περιστάσεις, μπορεί να θεμελιώσει την ένσταση καταχρηστικότητας υπό την

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

ειδικότερη μορφή της αποδυνάμωσης του δικαιώματος (ΟΛΑΠ 7/2002), αλλά και στην περίπτωση, που η μεταβολή της προηγούμενης συμπεριφοράς του δικαιούχου, που είχε δημιουργήσει στον προσβολέα την εύλογη πεποίθηση ότι δεν θα ασκήσει αυτός το δικαίωμά του και είχε συντελέσει στην ενέργεια πράξεων από εκείνον που αποκρούει το δικαίωμα και στη δημιουργία ορισμένης πραγματικής κατάστασης, είναι αδικαιολόγητη και μη αναμενόμενη, η λόγω δε της μεταβολής της συμπεριφοράς αυτής άσκηση του δικαιώματος, επιφέρει ανατροπή της κατάστασης που δημιουργήθηκε, με επαχθείς, αν και όχι κατ' ανάγκην αφόρητες ή υπέρμετρα επαχθείς συνέπειες, για την αποτροπή των οποίων, με γνώμονα την καλή πίστη, τα χρηστά ήθη ή τον οικονομικό και κοινωνικό σκοπό του δικαιώματος, να παρίσταται επιβεβλημένη η θυσία του (ΑΠ 64/2022 Τ.Ν.Π. Νόμος).

8. Οι εναγόμενοι, με δήλωση των πληρεξουσίων τους δικηγόρων τους στο ακροατήριο, που καταχωρήθηκε στα ταυτάριθμα με την παρούσα πρακτικά, αλλά και με τις νομίμως κατατεθείσες επί της έδρας προτάσεις τους, αρνούνται τα αναφερόμενα στην αγωγή πραγματικά περιστατικά και προβάλλουν τους εξής ισχυρισμούς: 1) Ότι ακόμη και αν θεωρηθεί ότι τα όσα ισχυρίστηκαν συνιστούν αξιόποινη πράξη εις βάρος του ενάγοντος, οι αναφορές τους έγιναν για την ενημέρωση του κοινού και από δικαιολογημένο ενδιαφέρον. Ο ισχυρισμός αυτός είναι νόμιμος, στηρίζεται στη διάταξη του αρ. 367 παρ. 1 γ' και δ' Π.Κ., κατά τα όσα αναπτύχθηκαν στη παραπάνω νομική σκέψη και θα εξεταστεί περαιτέρω ως προς την ουσιαστική βασιμότητά του, με τη ρητή βέβαια διευκρίνιση ότι, κατά τη διάταξη της παρ. 2 του ιδίου άρθρου, το Δικαστήριο θα κρίνει ότι δεν τελέσθηκε από τον εναγόμενο η πράξη της συκοφαντικής δυσφήμισης ή ότι από τον τρόπο της εκδήλωσης ή από τις περιστάσεις, υπό τις οποίες τελέσθηκε η πράξη, δεν προκύπτει σκοπός εξύβρισης του ενάγοντος. Ο ενάγων από την πλευρά του μπορεί να προτείνει κατ' αντένσταση μία από τις περισσότερες αναφερόμενες στην παράγραφο 2 του άρθρου 367 Π.Κ. και, ειδικότερα, είτε ότι συντρέχουν τα στοιχεία της συκοφαντικής δυσφήμισης, είτε ότι υπήρχε ειδικός σκοπός εξυβρίσεως, αναφέροντας ειδικότερα τα στοιχεία βάσει των οποίων οι εκφράσεις του εναγομένου δεν ήταν αναγκαίες για να αποδοθεί η σκέψη του εναγομένου, εν γνώσει του τελευταίου (ΑΠ 1462/2005 ΕλλΔνη 2006.187, ΑΠ 1395/2005 Τ.Ν.Π. Νόμος). Πράγματι, ήδη καθ' υποφορά με την ένδικη αγωγή του, ο ενάγων ισχυρίζεται ότι η συμπεριφορά των εναγομένων πληροί την αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση του αδικήματος της συκοφαντικής δυσφήμισης, καθώς και ότι από τον τρόπο που εκδηλώθηκε η εις

βάρος του προσβολή και από τις εν γένει περιστάσεις προκύπτει σκοπός εξυβρίσεως. Ο ισχυρισμός αυτός προβάλλεται παραδεκτά καθ' υποφορά, είναι νόμιμος, στηριζόμενος στη διάταξη του Π.Κ. 367 παρ. 2 και αποτελεί αντένσταση έναντι της ως άνω ενστάσεως των εναγομένων. 2) Ότι η αγωγή ασκείται καταχρηστικά, προκειμένου ο ενάγων να αποθαρρύνει τους εναγόμενους να συνεχίσουν να ερευνούν και να δημοσιεύουν σχετικά με τα γεγονότα που αναφέρονται στην ένδικη αγωγή, ως «στρατηγική αγωγή προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού (SLAPP)», κατά την ορολογία που υιοθετεί και η υπ' αριθ. 2022/0177 Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Συμβουλίου. Ωστόσο, το κείμενο αυτό αποτελεί πρόταση Οδηγίας και όχι μέρος του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πολλώ δε μάλλον δεν έχει ενσωματωθεί στην ελληνική έννομη τάξη. Επιπλέον, κατά τα αναφερόμενα στην προηγούμενη νομική σκέψη, είναι συγκεκριμένες οι προϋποθέσεις που χαρακτηρίζουν ως καταχρηστική μία αγωγή, αυτές δε ούτε αναφέρονται ρητά στους ισχυρισμούς των εναγομένων, ούτε τα επικαλούμενα πραγματικά περιστατικά, ακόμα και αν είναι αληθή, συγκροτούν τη νομική έννοια της καταχρηστικότητας της ασκούμενης ως άνω αξίωσης και συνεπώς ο σχετικός ισχυρισμός δεν είναι νόμιμος.

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

9. Από την εκτίμηση των ενόρκων καταθέσεων των μαρτύρων, που εξετάστηκαν με πρωτοβουλία των διαδίκων στο ακροατήριο του παρόντος Δικαστηρίου και περιέχονται στα ταυτάριθμα με την παρούσα απομαγνητοφωνημένα πρακτικά συνεδρίασης, από τις υπ' αριθμ. 6437 και 6438/24.1.2024 ένορκες βεβαιώσεις των Ανδρομάχης Νικολαρά του Λουκά και Ευάγγελου Βενιζέλου του Βασιλείου ενώπιον της Συμβολαιογράφου Αθηνών Μαρίας Γκατζάρου, τις οποίες προσκομίζουν και επικαλούνται οι πρώτη, δεύτερος, τρίτος, τέταρτος, πέμπτος, έκτος και έβδομη των εναγομένων και για την οποία ο αντίδικός τους ενημερώθηκε νόμιμα και εμπρόθεσμα με την από 19.1.2024 κλήση, όπως προκύπτει από την υπ' αριθμ. 4221Ε'/19.1.2024 έκθεση επίδοσης του δικαστικού επιμελητή του Εφετείου Πειραιώς με έδρα το Πρωτοδικείο Αθηνών Αθανάσιου Τσόγκα και από όλα τα έγγραφα που νόμιμα προσκομίζουν και επικαλούνται οι διάδικοι, τα οποία λαμβάνονται υπόψη είτε προς άμεση απόδειξη είτε προς συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων, τεκμηρίων (άρθρα 336 παρ. 3, 339 και 395 Κ.Πολ.Δ.), αποδείχθηκαν, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, τα ακόλουθα ουσιώδη για την έκβαση της δίκης πραγματικά περιστατικά: Ο ενάγων είναι δικηγόρος και με το υπ' αριθ. 435/11.7.2019 Φ.Ε.Κ. (Τεύχος Υ.Ο.Δ.Δ.) διορίστηκε Γενικός Γραμματέας στην Γενική Γραμματεία του Πρωθυπουργού. Στις 27.5.2022 έλαβε από τον πέμπτο εναγόμενο Θεόδωρο Χονδρογιάννο ηλεκτρονικό

μήνυμα αλληλογραφίας, με το οποίο ο τελευταίος του έθετε μία σειρά ερωτημάτων στα πλαίσια της δημοσιογραφικής έρευνας που διεξήγαγε μαζί με τον έκτο εναγόμενο Νικόλαο Λεοντόπουλο σχετικά με επιχειρηματικές δραστηριότητές του ενώ κατείχε την παραπάνω θέση του στη Γενική Γραμματεία του Πρωθυπουργού, τη σχέση του με εταιρίες που εμπλέκονταν με το κακόβουλο λογισμικό «Predator» και την ανάμειξή του στην σύνταξη της υπ' αριθ. 826/145 τροπολογίας με την οποία απαγορεύθηκε η δυνατότητα γνωστοποίησης του απορρήτου των επικοινωνιών στον θιγόμενο όταν η άρση γίνεται για λόγους εθνικής ασφάλειας. Ο ενάγων απάντησε με το από 31.5.2022 ηλεκτρονικό μήνυμα αλληλογραφίας και στη συνέχεια στις 3.6.2022 δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Η Εφημερίδα των Συντακτών» και την ιστοσελίδα της, ιδιοκτησίας της πρώτης εναγομένης, της οποίας διευθυντής είναι ο δεύτερος εναγόμενος, διευθυντής σύνταξης είναι ο τρίτος εναγόμενος και αρχισυντάκτης πολιτικού είναι ο τέταρτος εναγόμενος, άρθρο με τίτλο «Ο μεγάλος ανιψιός και ο μεγάλος αδελφός», αναφερόμενο στον ίδιο. Ειδικότερα, στο πρωτοσέλιδο της εφημερίδας «Εφημερίδα των Συντακτών», αποτελεί κεντρικό θέμα με τον παραπάνω τίτλο, φωτογραφία του ενάγοντα και του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη και υποτίτλους «Ποιες επιχειρηματικές δραστηριότητες ξεκίνησε το 2019 ο Γρ. Δημητριάδης, ανιψιός και δεξί χέρι του πρωθυπουργού, παρά το γεγονός ότι ήταν γενικός γραμματέας του Μαξίμου», «Ποιοί οι άνθρωποι με τους οποίους συναλλάχθηκε και με ποιον τρόπο αυτοί συνδέονται με τις εταιρίες που εμπορεύονται το παράνομο λογισμικό παρακολούθησης τηλεφώνων Predator», «Τί απαντάει ο πρωθυπουργικός ανιψιός και οι μετ' αυτοί συναλλασσόμενοι», «Γιατί - αν και ρωτήθηκε σιωπά ο κ. Μητσοτάκης», ενώ στις εσωτερικές σελίδες 4 και 5 παρατίθεται το άρθρο με τίτλο «Οι παρακολούθησεις και ο Μεγάλος...Ανιψιός» και το εξής περιεχόμενο: «Το Reporters United δίνει συνέχεια στην έρευνα για την παρακολούθηση του δημοσιογράφου Θανάση Κουκάκη και αποκαλύπτει τις επιχειρηματικές συναλλαγές του Γρηγόρη Δημητριάδη, γενικού γραμματέα και ανιψιού του πρωθυπουργού. Ενώ ο Κυριάκος Μητσοτάκης είχε τοποθετήσει υπό την ευθύνη του την ΕΥΠ, ο κ. Δημητριάδης συναλλάχθηκε με επιχειρηματία ο οποίος με τη σειρά του συνδέεται με φυσικά και νομικά πρόσωπα που εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα στην υπόθεση των υποκλοπών μέσω της συμμετοχής τους σε δύο εταιρίες. Πρόκειται για: Την εταιρεία Intellexa, η οποία εμπορεύεται το παράνομο λογισμικό Predator, με το οποίο χακαρίστηκε το κινητό του Κουκάκη. Την εταιρεία Krikel, η οποία φέρεται -σύμφωνα με ρεπορτάζ του inside story- να έχει προμηθεύσει την ΕΥΠ

με λογισμικό υποκλοπών. Η νέα έρευνα του Reporters United και της 'ΕΦ.ΣΥΝ.' παίρνει ως αφετηρία ευρήματα της δημοσιογραφικής έρευνας του Θανάση Κουκάκη. Δεν είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε αν οι συνδέσεις μεταξύ Δημητριάδη, Predator και ΕΥΠ -μέσω της αγοραπωλησίας εταιρειών και της αλληλουχίας προσώπων (τις οποίες τεκμηριώνουμε στη συνέχεια)- είναι συμπτωματικές ή όχι. Όμως, εν προκειμένω έρχονται να προστεθούν σε σειρά στοιχεία που τεκμηριώνουν την εμπλοκή του Μαξίμου στην υπόθεση των υποκλοπών, και υπ' αυτή την έννοια δεν μπορούν να αγνοηθούν: Μετά τις εκλογές του 2019, ο πρωθυπουργός έθεσε υπό την εποπτεία του την ΕΥΠ. Το καλοκαίρι του 2020 η υπηρεσία παρακολουθούσε επί μήνες τον Κουκάκη επικαλούμενη εθνική ασφάλεια. Όταν ο δημοσιογράφος ρώτησε την ΑΔΑΕ αν παρακολουθείται, τον Μάρτιο του 2021 η κυβέρνηση Μητσοτάκη άλλαξε τον νόμο, απαγορεύοντας στην ΑΔΑΕ να ενημερώσει τον Κουκάκη για τις υποκλοπές σε βάρος του. Λίγους μήνες αργότερα, τον Ιούλιο του 2021, το κινητό του Κουκάκη χακαρίστηκε από το λογισμικό Predator. Παρά την αντίδραση της Κομισιόν και επτά διεθνών δημοσιογραφικών οργανώσεων για την υπόθεση Κουκάκη, η κυβέρνηση εξακολουθεί να μην κάνει έλεγχο στα γραφεία της Intellexa που εμπορεύεται το Predator στην Αθήνα. Υπό το φως αυτών των τεκμηρίων, η σημερινή αποκάλυψη του Reporters United και της «ΕΦ.ΣΥΝ.» εγείρει σοβαρά ερωτήματα για τον ρόλο του κ. Δημητριάδη στην υπόθεση των υποκλοπών, αλλά και για τη γνώση του πρωθυπουργού ως προς τις συναλλαγές του ανιψιού του. [Υπότιτλος: Μπιζίνες μέσα απ' το Μαξίμου] Όλα ξεκινούν στις 11 Ιουλίου 2019, όταν ο κ. Μητσοτάκης διορίζει τον ανιψιό του στη θέση του γενικού γραμματέα του πρωθυπουργού, με γραφείο στο Μαξίμου. Λίγους μήνες αργότερα, στις 11 Δεκεμβρίου 2019, ο κ. Δημητριάδης συστήνει την Eledyn, εταιρεία που δραστηριοποιείται στην 'παραγωγή, πώληση και εν γένει διάθεση ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ)'. (Έχει ενδιαφέρον ότι πολλά χρόνια μετά την εμπλοκή του στην υπόθεση της Energa μέσα από τη συμμετοχή του στις εταιρείες του Αριστείδη Φλώρου, ο κ. Δημητριάδης επανακάμπει, ενώ είναι κυβερνητικό στέλεχος, στον χώρο της ηλεκτρικής ενέργειας). Όπως προκύπτει από το καταστατικό της, ο κ. Δημητριάδης καταβάλλει από την αρχή όλο το κεφάλαιο της εταιρείας (50.000 ευρώ) και καθίσταται μοναδικός εταίρος της. Έδρα της ορίζεται η Λουκιανού 6, στο Κολωνάκι. Εκεί στεγάζεται και το δικηγορικό γραφείο του κ. Δημητριάδη. Σύμφωνα με τον νόμο για το Επιτελικό Κράτος της κυβέρνησης Μητσοτάκη, για όσα πρόσωπα διορίζονται ως γενικοί γραμματείς 'αναστέλλεται αυτοδικαίως η άσκηση οποιασδήποτε

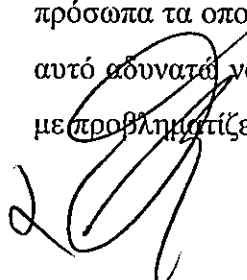
Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

επαγγελματικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας'. Αυτός είναι άλλωστε κι ο λόγος για τον οποίο ο κ. Δημητριάδης, ως γενικός γραμματέας του Κυριάκου Μητσοτάκη, δηλώνει στην ιστοσελίδα του δικηγορικού του γραφείου ότι τα καθήκοντά του τελούν 'σε καθεστώς αναστολής'. Απαντώντας στο Reporters United, ο κ. Δημητριάδης λέει πως 'οι αναφερόμενες στο email σας επενδυτικές συναλλαγές μου είναι απολύτως σύννομες και δεν προσκρούουν σε κανένα απολύτως ασυμβίβαστο'. Πέρα όμως από την ύπαρξη ή όχι νομικού κωλύματος, το θέμα είναι πολιτικό: Επιτρέπεται σε ένα ανώτατο κυβερνητικό στέλεχος με θεσμικό ρόλο μέσα στο Μαξίμου και απευθείας πρόσβαση στον πρωθυπουργό να έχει παράλληλη επιχειρηματική δραστηριότητα η οποία μάλιστα εξαρτάται από τις αδειοδοτήσεις δημόσιων φορέων (Περιφέρεια Αττικής και ΔΕΔΔΗΕ); Την 1η Νοεμβρίου του 2021 θα αποφασιστεί η λύση της εταιρείας Eledyn. [Υπότιτλος: Οι συνδέσεις ως το Predator] Η Eledyn είναι η αρχή ενός νήματος που φτάνει μέχρι την Intellexa. Στις 10 Ιανουαρίου 2020, λίγο μετά τη σύστασή της, η Eledyn εξαγοράζει -καταβάλλοντας το ποσό των 1.000 ευρώ- την Canalis, εταιρεία που επίσης δραστηριοποιείται στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Στις 26 Μαΐου 2021 η Eledyn του κ. Δημητριάδη πωλεί -για 166.513 ευρώ- την Canalis στην εταιρεία ενδυμάτων B&F, την οποία εκπροσωπεί ο επιχειρηματίας Βασίλης Μπιθαράς, αντιπρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας. Στην ανακοίνωση της B&F αναφέρεται ότι η εταιρεία θα έχει στο εξής 'στην πλήρη κυριότητά της δυο πλήρως ηλεκτρισμένα και εν λειτουργία Φ/Β πάρκα 0,5 MWatt έκαστο'. Διαχειριστής της Canalis ορίζεται ο Γιώργος Μπιθαράς, γιος του Βασίλη Μπιθαρά. Ο Γιώργος Μπιθαράς, όπως ο πατέρας του, δραστηριοποιείται στην B&F από τις θέσεις του εκτελεστικού μέλους Δ.Σ. και του γενικού διευθυντή Οικονομικών και Διοικητικών Υπηρεσιών. Ας συνοψίσουμε ως εδώ: Ο Γρηγόρης Δημητριάδης, ενόσω είναι γενικός γραμματέας του πρωθυπουργού, ξεκινάει επιχειρηματική δραστηριότητα συστήνοντας μια νέα εταιρεία και προβαίνοντας στην αγορά και τελικά πώληση μιας άλλης για 166 χιλιάδες ευρώ. Απαντώντας στο Reporters United σχετικά με την επιχειρηματική του δραστηριότητα, ο κ. Δημητριάδης είπε: 'Κάθε συναλλακτική δική μου ενέργεια έλαβε χώρα με διαφάνεια και με όρους σύμφωνους με τις συνθήκες της αγοράς. Σε αυτή την απολύτως νόμιμη συναλλαγή, σταματάει και η δική μου συμμετοχή'. Όπως θα δούμε, ο επιχειρηματίας που πλήρωσε τον κ. Δημητριάδη συναλλάσσεται με φυσικά και νομικά πρόσωπα, τα οποία με τη σειρά τους συνδέονται έμμεσα ή άμεσα στην υπόθεση των υποκλοπών και συγκεκριμένα:

Με την Intellexa, εταιρεία που εμπορεύεται στην Ελλάδα το παράνομο λογισμικό Predator με το οποίο χακαρίστηκε το κινητό του Κουκάκη. Με την Krikel, που σύμφωνα με το inside story φέρεται να προμήθευσε λογισμικό υποκλοπών στο Δημόσιο. Και οι δύο δραστηριότητες (της Intellexa και της Krikel) λαμβάνουν χώρα ενώ ο κ. Δημητριάδης είναι γενικός γραμματέας του πρωθυπουργού και ενώ ο κ. Μητσοτάκης έχει θέσει την ΕΥΠ υπό την εποπτεία του. Ας δούμε την τεκμηρίωση των παραπάνω συνδέσεων. Η Canalis, η εταιρεία που ο Γρηγόρης Δημητριάδης πούλησε στην B&F, παραμένει μέχρι σήμερα θυγατρική της B&F. Στις 14 Ιουλίου 2021, μετά δηλαδή την εξαγορά της Canalis, η B&F εξαγοράζει έναντι 1.000 ευρώ την εταιρεία Ventus. Ωστόσο, από τη συμφωνία της εξαγοράς προκύπτει ότι εκπρόσωπος και πωλητής της Ventus είναι ο Παναγιώτης Μπίτζιος. Πρόκειται για τον αδερφό του Φέλιξ Μπίτζιου, ο οποίος, σύμφωνα με το ΓΕΜΗ, εμφανίζεται την περίοδο από τις 31 Μαρτίου 2020 έως τις 23 Ιουνίου 2021 ως αναπληρωματικός σύμβουλος και διαχειριστής της εταιρείας Intellexa. Η Intellexa είναι αυτή που με έδρα την Ελλάδα εμπορεύεται το κακόβουλο λογισμικό Predator. Είναι σαφές ότι η σχέση μεταξύ δύο αδερφών δεν αποτελεί από μόνη της τεκμήριο εμπλοκής στην υπόθεση. Από την άλλη, ακόμα κι αν πρόκειται για σύμπτωση, δεν μπορεί να μην επισημανθεί με φόντο όλα τα τεκμήρια που φέρνουν κοντά Μαξίμου, ΕΥΠ και Predator. Προσπαθήσαμε να επικοινωνήσουμε με τον Φέλιξ Μπίτζιο, αλλά δεν κατέστη δυνατό. [Υπότιτλος: Η σύνδεση με την Krikel, προμηθεύτρια της ΕΥΠ] Αυτή δεν είναι η μόνη σύνδεση του κ. Μπιθαρά με φυσικά και νομικά πρόσωπα της υπόθεσης. Σύμφωνα με το ΓΕΜΗ, ο Γιώργος Μπιθαράς από τον Απρίλιο του 2020 είναι εταίρος με μερίδιο 50% στην εταιρεία Δελφών Line. Το άλλο 50% κατέχει η Krikel. Με άλλα λόγια, ο γενικός γραμματέας του πρωθυπουργού και θεσμικά υπεύθυνου για την ΕΥΠ πουλάει την εταιρεία του στην B&F, συμφερόντων Γιώργου Μπιθαρά, ο οποίος είναι ήδη συνétairos με την Krikel που φέρεται να πούλησε λογισμικό υποκλοπών στην ΕΥΠ - και μάλιστα επί των ημερών του κ. Δημητριάδη στο Μαξίμου. [Υπότιτλος: Οι απαντήσεις των Δημητριάδη και Μπιθαρά] Με γραπτές απαντήσεις τους στο Reporters United οι κ. Δημητριάδης και Μπιθαράς αρνούνται κάθε σχέση με την υπόθεση. Ο κ. Δημητριάδης αναφέρει: "Όσα δαιδαλώδη και μυστηριώδη εκτίθενται στα ερωτήματά σας, αναφορικά δηλαδή με φυσικά και νομικά πρόσωπα τα οποία δεν συναλλάχθηκαν μαζί μου, τα αγνοώ παντελώς και για το λόγο αυτό αδυνατώ να εισφέρω κάτι περαιτέρω στην έρευνά σας. [...] Δεν μπορεί να μην προβληματίζει το γεγονός ότι τα ερωτήματά σας παραπέμπουν σε μια ευφάνταστη

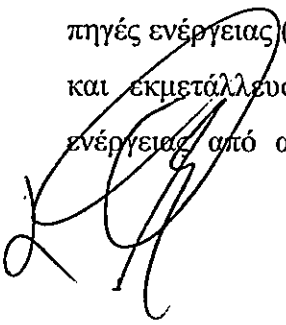
Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

συρραφή ισχυρισμών, γεγονότων, φημών, σεναρίων και θεωριών με μοναδικό σκοπό να με συνδέσουν με καταστάσεις και πρόσωπα που δεν έχω καμία σχέση, τόσο ως άτομο όσο και ως κυβερνητικό στέλεχος'. Ο κ. Μπιθαράς υποστηρίζει: 'Τόσο ο καθένας από εμάς προσωπικά, όσο και οι επιχειρήσεις στις οποίες συμμετέχουμε, λειτουργούμε συμφώνως με τους κανόνες της νομοθεσίας. Καμία δε παράνομη δραστηριότητα δεν μας βαρύνει, ούτε και σχετιζόμαστε καθ' οιονδήποτε τρόπο με παρακολουθήσεις επικοινωνιών ή σχετικά συστήματα. Όλες οι συναλλαγές στις οποίες αναφερθήκατε στο υπό μορφής ανάκρισης ερωτηματολόγιο αφενός συνιστούν νόμιμες και συνήθεις εμπορικές πράξεις, αφετέρου δεν σχετίζονταν με σύστημα υποκλοπών ή κάτι σχετικό. Κάθε προσπάθεια σύνδεσής μας με νοσηρές σχέσεις και καταστάσεις, όπως αυτές που υπονοούνται από τις ερωτήσεις σας, μας θίγει και την αποκρούουμε πλήρως. Δεν θα ανεχτούμε καμία απόπειρα συκοφάντησής μας και προσβολής της προσωπικότητάς μας, καθώς και της φήμης των επιχειρήσεών μας και οποιαδήποτε τέτοια ενέργεια θα την αντιμετωπίσουμε μέσω της δικαστικής οδού'. Εδώ πρέπει να σημειώσουμε πως οι ερωτήσεις και οι αναφορές προς τον κ. Μπιθαρά γίνονται λόγω των συναλλαγών του με τον κ. Δημητριάδη, γενικό γραμματέα του πρωθυπουργού. Οι συνδέσεις του κ. Μπιθαρά με τρίτα φυσικά και νομικά πρόσωπα δεν στοιχειοθετούν κάτι παράνομο ή μεμπτό σε βάρος του. Από τη στιγμή όμως που το όνομά του εμφανίζεται σε αυτές τις αγοραπωλησίες, είμαστε υποχρεωμένοι από τη δημοσιογραφική δεοντολογία να του απευθύνουμε τα σχετικά ερωτήματα. [Υπότιτλος: Γνώριζε ο πρωθυπουργός;] Γνώριζε ο Κυριάκος Μητσοτάκης τις επιχειρηματικές δραστηριότητες του γενικού του γραμματέα; Ως αρμόδιος για την ΕΥΠ, γνωρίζει τις σχέσεις του με πρόσωπα που συνδέονται με εταιρείες που εμπορεύονται παράνομα λογισμικά υποκλοπών (Intellexa) ή προμηθεύουν το Δημόσιο (Krikel); Πάντως, πέρα από τον επίσημο ρόλο του, ο κ. Δημητριάδης έχει επανειλημμένα περιγραφεί από φιλοκυβερνητικά μέσα ως «alter ego» του πρωθυπουργού. Λίγες μέρες μετά την ανάληψη της εξουσίας από τη Ν.Δ., τα «Παραπολιτικά» έγραφαν πως ο κ. Δημητριάδης θα αναλάμβανε τον ρόλο «της διακυβέρνησης της χώρας, στον οποίο ο ίδιος θα εμπλακεί ως διευθυντής του πρωθυπουργικού γραφείου, αναλαμβάνοντας τις... επικίνδυνες μυστικές αποστολές». Το Reporters United ρώτησε τον κ. Μητσοτάκη για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες του ανιψιού του. Δεν λάβαμε απάντηση». Το παραπάνω άρθρο συνοδεύει και ένα γράφημα που απεικονίζει γραμμικά τις σχέσεις και τις συναλλαγές, όπως παρουσιάζονται στο άρθρο. Την ίδια ημέρα, το άρθρο δημοσιεύτηκε από τους

πέμπτο και έκτο των εναγομένων, συντακτών του άρθρου, στην ιστοσελίδα «www.reportersunited.gr», ιδιοκτησίας της έβδομης εναγομένης με το ίδιο περιεχόμενο και μοναδική παραλλαγή το εισαγωγικό κείμενο που έχει ως εξής: «Το 2019 ο Γρηγόρης Δημητριάδης, ανιψιός του πρωθυπουργού και Γενικός Γραμματέας του Μάξιμου, ξεκινά επιχειρηματική δραστηριότητα παρά το ασυμβίβαστο του νόμου. Το Reporters United καταγράφει πώς οι άνθρωποι με τους οποίους συναλλάχθηκε ο κ. Δημητριάδης συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τις εταιρείες που εμπορεύονται το παράνομο λογισμικό Predator (με το οποίο παρακολουθούνταν για μήνες ο δημοσιογράφος Θανάσης Κουκάκης) και έχουν προμηθεύσει σύστημα υποκλοπών στο ελληνικό Δημόσιο. Για «συρραφή ισχυρισμών και σεναρίων» κάνει λόγο ο κ. Δημητριάδης και δηλώνει στο Reporters United: ‘Οι επενδυτικές συναλλαγές μου είναι απολύτως σύννομες’». Από το περιεχόμενο των παραπάνω δημοσιεύσεων, προκύπτει ότι επικεντρώνονται σε τρία θέματα σχετικά με τον ενάγοντα, όπως αποτυπώθηκαν και στις ερωτήσεις που του απηύθυναν οι συντάκτες του άρθρου με το ηλεκτρονικό μήνυμα αλληλογραφίας τους πριν την δημοσίευση του άρθρου, δηλαδή τις επιχειρηματικές δραστηριότητές του, ενώ κατείχε την παραπάνω θέση του στη Γενική Γραμματεία του Πρωθυπουργού, τη σχέση του με εταιρίες που εμπλέκονταν με το κακόβουλο λογισμικό «Predator» και την ανάμειξή του στην σύνταξη της υπ’ αριθμ. 826/145 τροπολογίας με την οποία απαγορεύθηκε η δυνατότητα γνωστοποίησης του απορρήτου των επικοινωνιών στον θιγόμενο όταν η άρση γίνεται για λόγους εθνικής ασφάλειας. Ως προς το πρώτο θέμα, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 70 παρ. 1 του ν. 4622/2019, για τα πρόσωπα που διορίζονται στις θέσεις των περιπτώσεων (α) και (β) του άρθρου 68 [μεταξύ των οποίων και οι Γενικοί Γραμματείς], αναστέλλεται αυτοδικαίως η άσκηση οποιασδήποτε επαγγελματικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας, καθώς και δημοσίου λειτουργήματος ή καθηκόντων σε οποιαδήποτε θέση στο Δημόσιο ή σε νομικά πρόσωπα του Δημοσίου Τομέα. Όπως προκύπτει από την υπ’ αριθ. πρωτ. 15781/11.12.2019 Ανακοίνωση Σύστασης Γ.Ε.ΜΗ., ο ενάγων συνέστησε κατά τον ως άνω χρόνο την εταιρεία με την επωνυμία: «ELEDYN ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» με το διακριτικό τίτλο «ELEDYN MIKE», με Α.Φ.Μ. 801268237 και αντικείμενο: 1. την παραγωγή, πώληση και εν γένει διάθεση ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (Α.Π.Ε.), 2. τη μελέτη, κατασκευή, ανάπτυξη, λειτουργία συντήρηση και εκμετάλλευση ειδικών έργων, σχετιζόμενων με την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (Α.Π.Ε.) με σκοπό την παραγωγή,

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

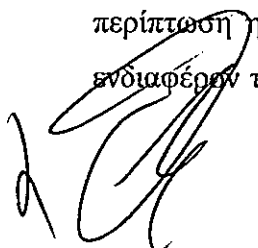

πώληση και εν γένει διάθεση ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (Α.Π.Ε.), όπως τη δημιουργία φωτοβολταϊκών πάρκων, αιολικών πάρκων κ.λ.π., την παροχή υπηρεσιών Συμβούλου σχετικά με τις διαδικασίες έκδοσης αδειών εγκατάστασης, σχεδιασμού, οργάνωσης και λειτουργίας των απαιτούμενων τεχνικοοικονομικών μελετών, κλπ., προς τρίτους ενδιαφερομένους για τα ως άνω έργα, την παροχή υπηρεσιών Τεχνικού Συμβούλου ή Συμβούλου Διαχείρισης έργου προς τρίτους ενδιαφερομένους για τη συμμετοχή τους στα ως άνω έργα, 3. την εμπορική διάθεση, εισαγωγή και εξαγωγή συστημάτων εξοπλισμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και συναφών ειδών. Στο άρθρο 9 του Καταστατικού της εταιρίας ορίζεται ως διαχειριστής ο Ιωάννης Θεοδοσιάδης του Θεοδοσίου και αναφέρονται οι ενέργειες της οποίες μπορεί να εκτελεί εκπροσωπώντας την εταιρία. Με την υπ' αριθ. πρωτ. 1927662/10.2.2020 Ανακοίνωση καταχώρησης στο Γ.Ε.ΜΗ. της από 10.1.2020 απόφασης της Γενικής Συνέλευσης της εταιρίας με την επωνυμία «CANALIS ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Ι.Κ.Ε.», με το διακριτικό τίτλο «CANALIS MIKE.», με Α.Φ.Μ. 801207938 και αριθμό ΓΕΜΗ: 151760601000, περί τροποποίησης του καταστατικού της λόγω πώλησης και μεταβίβασης του συνόλου των εταιρικών μεριδίων του προηγούμενου μοναδικού της εταιρίου Κωνσταντίνου Μπαζιώτη, η ως άνω εταιρία «ELEDYN MIKE» κατέστη μοναδική εταιρος αυτής και στη συνέχεια, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. πρωτ. 2382092/7.6.2021 Ανακοίνωση καταχώρησης στο Γ.Ε.ΜΗ. της από 25.5.2021 απόφασης της συνέλευσης των εταίρων της εταιρίας «CANALIS MIKE» περί τροποποίησης του καταστατικού της λόγω πώλησης και μεταβίβασης του συνόλου των εταιρικών μεριδίων της εταιρίας «ELEDYN MIKE» το σύνολο των εταιρικών μεριδίων μεταβιβάστηκε στην εταιρία με την επωνυμία «B&F ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ» και το διακριτικό τίτλο «B&F Α.Β.Ε.Ε. ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ». Τελικά, με την υπ' αριθ. 2250816/21.12.2021 Ανακοίνωση καταχώρησης στο Γ.Ε.ΜΗ. του τελικού ισολογισμού πέρατος εκκαθάρισης της εταιρίας «ELEDYN MIKE» και του από 16.12.2021 Πρακτικού Γενικής Συνέλευσης έγκρισης του ισολογισμού και διαγραφής της εταιρίας από το Γ.Ε.ΜΗ., επήλθε η οριστική λύση της ως άνω εταιρίας. Πριν τη σύσταση της εταιρίας «ELEDYN MIKE» ο ενάγων είχε ζητήσει την άποψη της Προϊσταμένης του Γραφείου Διοίκησης και Οργάνωσης της Προεδρίας της Κυβέρνησης Ελένης Σχινά, η οποία στο υπ' αριθ. πρωτ. 706Α/28.11.2019 έγγραφό της αναφέρει ότι, κατά την άποψη της Υπηρεσίας που προΐσταται, η απόκτηση και κατοχή μεριδίων ιδιωτικής κεφαλαιουχικής εταιρίας

δεν συνιστά άσκηση επιχειρηματικής ή επαγγελματικής δραστηριότητας, καθώς πρόκειται για κατοχή εταιρικών μεριδίων και όχι για συμμετοχή με οποιονδήποτε τρόπο στη διοίκηση της εταιρίας. Ωστόσο, ασχέτως με τον ισχυρισμό των εναγομένων, ότι η συγκεκριμένη υπάλληλος δεν έχει νομικές γνώσεις, καθώς υπογράφει το παραπάνω έγγραφο ως προϊσταμένη της Υπηρεσίας και όχι ως νομικός, δεν προκύπτει κάποια ιδιαίτερη νομική τεκμηρίωση που οδηγεί στο παραπάνω συμπέρασμα. Περαιτέρω, ο ίδιος ο ενάγων αναφέρει την δικηγορική του ιδιότητα και μάλιστα την μετεκπαίδευσή του στο δίκαιο της ενέργειας, σε συνδυασμό δε με τη θέση που κατείχε και το γεγονός ότι ο ν. 4622/2019 ήταν πολύ πρόσφατος κατά το χρόνο που ζήτησε την άποψη της Υπηρεσίας και δεν είχαν προλάβει θεωρία και νομολογία να εκφέρουν την άποψή τους για την εφαρμογή του, είχε τη δυνατότητα να αντιληφθεί ότι η κρίση της Υπηρεσίας δεν είναι επαρκώς εμπεριστατωμένη και ενδεχομένως να δημιουργηθούν αμφιβολίες για την νομιμότητά της επιχειρηματικής δραστηριότητάς του. Σε κάθε περίπτωση, η σχετική αναφορά στο ένδικο άρθρο ολοκληρώνεται με τη φράση «Πέρα όμως από την ύπαρξη ή όχι νομικού κωλύματος, το θέμα είναι πολιτικό: Επιτρέπεται σε ένα ανώτατο κυβερνητικό στέλεχος με θεσμικό ρόλο μέσα στο Μαξίμου και απευθείας πρόσβαση στον πρωθυπουργό να έχει παράλληλη επιχειρηματική δραστηριότητα η οποία μάλιστα εξαρτάται από τις αδειοδοτήσεις δημόσιων φορέων (Περιφέρεια Αττικής και ΔΕΔΔΗΕ);», επομένως προτάσσεται του νομικού ζητήματος - επί του οποίου οι συντάκτες του άρθρου δεν εκφράζονται με βεβαιότητα - το πολιτικό ζήτημα, όπως περιγράφεται παραπάνω και το οποίο είναι καθαρά υποκειμενικής φύσης, χωρίς να εμφανίζεται ως βέβαιο. Επομένως, ως προς την επιχειρηματική δραστηριότητα του ενάγοντα δεν αποδείχθηκε το ψευδές των ισχυρισμών στο επίδικο άρθρο, χωρίς να απαιτείται από τη δημοσιογραφική έρευνα να φτάνει μέχρι την απόδειξη συνδρομής των προϋποθέσεων «άρσης της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου» πριν την δημοσίευση της είδησης. Πάντως, η εμπορική δραστηριότητα του ενάγοντος παρουσιάζεται ως γεγονός από τους συντάκτες, το οποίο μπορεί να βλάψει την τιμή ή την υπόληψή του πρώτου, ωστόσο λόγω του δημοσιογραφικού χαρακτήρα του δημοσιεύματος, του δημόσιου αξιώματος που κατείχε ο ενάγων, το οποίο έχει χαρακτήρα αμιγώς πολιτικής θέσης, και μάλιστα μη αιρετής, καθώς και της σημασίας για τη δημόσια σφαίρα της υπόθεσης των υποκλοπών, κρίνεται ότι κατ' αρχάς εφαρμόζεται στην προκειμένη περίπτωση η διάταξη του άρθρου 367 παρ. 1γ, υφίσταται δηλαδή δικαιολογημένο ενδιαφέρον των συντακτών και άρα αίρεται το άδικο της δυσφήμισης που υπέστη ο

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

ενάγων, κατά παραδοχή της σχετικής καταλυτικής ένστασης των εναγομένων. Όσον αφορά το δεύτερο θέμα, τη σχέση του ενάγοντα με εταιρίες που εμπλέκονταν με το κακόβουλο λογισμικό «Predator», όπως φαίνεται από το περιεχόμενο του άρθρου γίνεται μία αναλυτική περιγραφή αληθινών επιχειρηματικών μεταβιβάσεων, στη βάση της δημοσιογραφικής έρευνας για την λειτουργία του λογισμικού «Predator» στην Ελλάδα. Καθ' όλη την έκταση του άρθρου καταδεικνύεται η σύνδεση του ενάγοντα με εταιρίες και πρόσωπα που φέρονται (κατά τη διατύπωση του άρθρου) να εμπλέκονται με την εισαγωγή και τη λειτουργία του λογισμικού, η οποία επισημαίνεται, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, από το σχετικό διάγραμμα που εκκινεί από φωτογραφία του ενάγοντα, συνδέεται με τα ενδιαμέσα φυσικά και νομικά πρόσωπα και καταλήγει στην εταιρία «Intellexa», που αναγνωρίζεται ως αυτή που εμπορεύεται το λογισμικό «Predator», ενώ εντός αυτού εμφανίζεται το ερώτημα «Συνδέεται το Ελληνικό Δημόσιο με την Intellexa του Predator;». Στο συγκεκριμένο ζήτημα αναλώθηκε και σημαντικό μέρος των μαρτυρικών καταθέσεων κατά τη διαδικασία στο ακροατήριο, από τις οποίες η μάρτυρας του ενάγοντος δεν κατέθεσε κάποιο στοιχείο ενισχυτικό των αγωγικών ισχυρισμών, ο δεύτερος μάρτυρας των εναγομένων Αναστάσιος Τέλλογλου ανέπτυξε τη διαδρομή της δημοσιογραφικής έρευνας τόσο των συντακτών του άρθρου όσο και του ιδίου για την υπόθεση των παρακολουθήσεων και κατέθεσε ότι δεν κατά το χρόνο της δημοσίευσης δεν υπήρχαν αποδείξεις για ανάμειξη του ενάγοντα με το παράνομο λογισμικό «Predator», ενώ ο πρώτος μάρτυρας των εναγομένων Νικόλαος Αλιβιζάτος, ως προς τη θεωρητική και νομική πλευρά του ζητήματος, κατέθεσε ότι κατά την πείρα του ως συνταγματολόγου δεν υπερέβησαν οι συντάκτες του άρθρου τα όρια της δημοσιογραφικής δεοντολογίας, δεν παρουσίασαν ενδείξεις ως γεγονότα, ούτε εκφράστηκαν με εξυβριστικό τρόπο προς τον ενάγοντα, επιφυλασσόμενος πάντως για τους τίτλους του πρωτοσέλιδου και των εσωτερικών σελίδων «Ο μεγάλος ανιψιός και ο μεγάλος αδερφός» και «Οι παρακολουθήσεις και ο Μεγάλος...Ανιψιός». Πράγματι, από την επισκόπηση του συνόλου του δημοσιεύματος, συμπεριλαμβανομένων των τίτλων, υπότιτλων, διαγραμμάτων και κειμένου, τα οποία αποτελούν ενιαίο νοηματικό σύνολο, δεν προκύπτει ψευδές γεγονός σχετικά με τη διαδρομή φυσικών και νομικών εταιριών που περιγράφεται στο άρθρο. Όπως και στο πρώτο θέμα, η σύνδεση του ενάγοντος με εταιρίες και πρόσωπα που εμπλέκονται με το κακόβουλο λογισμικό «Predator» παρουσιάζεται ως γεγονός από τους συντάκτες, το οποίο μπορεί να βλάψει την τιμή ή την υπόληψή του πρώτου, ωστόσο για τους ίδιους ως άνω λόγους

κρίνεται ότι υφίσταται δηλαδή δικαιολογημένο ενδιαφέρον των συντακτών και άρα αίρεται το άδικο της δυσφήμισης που υπέστη ο ενάγων, κατά παραδοχή και πάλι της σχετικής καταλυτικής ένστασης των εναγομένων. Μετά την αναγνώριση των περιστάσεων που δικαιολογούν την άρση του άδικου χαρακτήρα της δυσφήμισης για το πρώτο και δεύτερο θέμα του δημοσιεύματος, πρέπει να εξεταστεί η αντένσταση του ενάγοντος, για το αν οι συντάκτες του ενήργησαν με ειδικό σκοπό εξύβρισής του, όπως αυτός αναλύθηκε στην παραπάνω υπό 2. νομική σκέψη. Από την επισκόπηση του συνόλου του δημοσιεύματος, προκύπτει ότι οι χαρακτηρισμοί που χρησιμοποιούνται κυρίως στους τίτλους και υπότιτλους αποδεικνύουν την επικριτική και σκωπτική διάθεση των συντακτών έναντι του ενάγοντος, χωρίς να υπερβαίνουν το αναγκαίο και επιβαλλόμενο μέτρο της έκφρασης, το οποίο ιδίως στους τίτλους και υπότιτλους των δημοσιευμάτων είναι θεμιτό να επιτρέπει εκφράσεις που κεντρίζουν το ενδιαφέρον του αναγνωστικού κοινού, με την προϋπόθεση ότι δεν έρχονται σε αντίθεση με το περιεχόμενο του άρθρου, συνθήκη που δεν υφίσταται στην παραπάνω περίπτωση. Ιδίως ως προς τον τίτλο του πρωτοσέλιδου «Ο μεγάλος ανιψιός και ο μεγάλος αδελφός», δεν ταυτίζεται νοηματικά κατ' ανάγκην το πρόσωπο του ενάγοντος («Μεγάλου ανιψιού») ενάγοντος με αυτό του («Μεγάλου αδελφού»), εποπτεύοντας σε ολοκληρωτικό καθεστώς στο μυθιστόρημα του Τζορτζ Όργουελ (1984), διότι συνδέονται μεν, πλην όμως συμπλεκτικώς («και») ως διαφορετικές οντότητες, χάριν της παραπάνω αναφερόμενης θεμιτής πρόκλησης ενδιαφέροντος του κοινού προς το δημοσίευμα και όχι ως κατάφαση γεγονότος ούτε προς επίδειξη καταφρόνησης στο πρόσωπο του ενάγοντος. Μάλιστα, είναι προφανές ότι, αν σκοπός των συντακτών ήταν να αναφερθούν σε βέβαια γεγονότα και όχι ενδείξεις, θα χρησιμοποιούσαν πιο έντονες εκφράσεις από αυτές που εντέλει χρησιμοποίησαν και βρίσκονται εντός των ορίων της θεμιτής κριτικής και της ελευθερίας της έκφρασης και του Τύπου. Επιπλέον, δεν φαίνεται να υπήρχε κακόπιστη διάθεση των συντακτών του άρθρου προς τον ενάγοντα πριν τη δημοσίευση του άρθρου, καθώς στη μοναδική αναφορά σε γεγονός που αφορά τους διαδίκους προ της 3.6.2022, δηλαδή στο από 27.5.2022 ηλεκτρονικό μήνυμα αλληλογραφίας που απέστειλαν οι συντάκτες προς τον ενάγοντα, χρησιμοποίησαν ήπιες εκφράσεις, έθεσαν τα ερωτήματα της δημοσιογραφικής έρευνας όπως επιτάσσει η δημοσιογραφική δεοντολογία και του παρείχαν προθεσμία ικανή για να απαντήσει, ενώ δήλωσαν την πρόθεσή τους να αναμείνουν πριν τη δημοσίευση του άρθρου, ώστε να ετοιμάσει τις απαντήσεις του. Επιπλέον, η παραπάνω κρίση του Δικαστηρίου επιρρωνύεται από τη νομολογία του

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

ΕΔΔΑ, όπως αποτυπώθηκε παραπάνω στην υπό 3. νομική σκέψη σχετικά με την εξέταση φερόμενων ως εξυβριστικών εκφράσεων αποκομμένων από το πλαίσιο του άρθρου και την κρίση ότι θα μπορούσαν να είχαν χρησιμοποιηθεί άλλες φράσεις. Συνεπώς, η κατάφαση ειδικού σκοπού εξύβρισης απαιτεί να καταγνωστεί άσκοπη προσωπική επίθεση ή προσβολή κατά του ενάγοντος, η οποία να εκφεύγει των σκοπών και πορισμάτων του δημοσιεύματος, ως έκφραση καταφρόνησης προς το συγκεκριμένο πρόσωπο χωρίς άλλη τεκμηρίωση, ώστε να μην μπορεί να χαρακτηριστεί αξιολογική κρίση, οι χαρακτηρισμοί δε που θα χρησιμοποιηθούν κατά ενός δημοσίου προσώπου πρέπει να είναι τόσο ακραίοι, που δεν θα μπορούν να γίνουν ανεκτοί ούτε καν στο απώτερο όριο ανοχής που τίθεται για τα συγκεκριμένα πρόσωπα. Με βάση τα παραπάνω, στην προκειμένη περίπτωση η χρήση των εκφράσεων που συνοδεύουν το δημοσίευμα έχουν στενή νοηματική σύνδεση με το υπόλοιπο περιεχόμενό του και δεν στοιχειοθετεί άκριτη στοχοποίηση του ενάγοντος για πολιτικούς ή προσωπικούς. Ως προς το τρίτο θέμα, δηλαδή την ανάμειξή του ενάγοντα στην σύνταξη της υπ' αριθ. 826/145 τροπολογίας με την οποία απαγορεύθηκε η δυνατότητα γνωστοποίησης του απορρήτου των επικοινωνιών στον θιγόμενο όταν η άρση γίνεται για λόγους εθνικής ασφάλειας, στο ένδικο άρθρο γίνεται μία αναφορά ήσσονος σημασίας και διηγηματικού χαρακτήρα, χωρίς να συνδέεται το πρόσωπο του ενάγοντα με το συγκεκριμένο νομοθέτημα, παρά μόνο με τις ερωτήσεις που απέστειλαν οι συντάκτες του άρθρου στον ενάγοντα για το σχολιασμό του ενόψει της δημοσίευσης του άρθρου. Επομένως, για τους πρώτη, δεύτερο, τρίτο, τέταρτο, πέμπτο, έκτο και έβδομη των εναγόντων, δεν αποδείχθηκαν τα πραγματικά περιστατικά που περιγράφονται στην αγωγή. Σχετικά με τον όγδοο εναγόμενο Θανάση Κουκάκη, την ίδια ημέρα ανήρτησε στο μέσο κοινωνικής δικτύωσης «twitter» σχόλια με το εξής περιεχόμενο: «Οι @reporters_gr και @EFSYNTAKTON αποκαλύπτουν σήμερα πως ο ανιψιός του πρωθυπουργού και Γραμματέας του Μαξίμου @grigoris_d συναλλάχθηκε, ενώ ήταν μέλος της κυβέρνησης, με άτομα που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τις εταιρείες Intellexa και @Krikelnet», «Ο @joikonomou από την πρώτη στιγμή υποστήριξε πως η παρακολούθησή μου με το Predator έγινε από ιδιώτες. Ωστόσο, λησμόνησε να αναφέρει πως οι ιδιώτες αυτοί ήταν γνωστοί των ενοίκων του Μαξίμου. Αυτό αποδεικνύεται από τα σημερινά δημοσιεύματα και τις αποκαλύψεις του @insidestory_gr», «Όταν ζητήθηκε από την κυβέρνηση να δημοσιοποιήσει τις συμβάσεις του Δημοσίου με την @Krikelnet, ο @joikonomou επικαλέστηκε το

απόρρητο. Τώρα όμως προκύπτει σχέση και συναλλαγή ενοίκων του Μαξίμου με άτομα που συσχετίζονται επιχειρηματικά με την @Krikelnet», «Πλέον γίνεται ακόμη πιο ξεκάθαρο πως η παρακολούθηση μου από την ΕΥΠ το 2020 και η παρακολούθηση μου με το Predator το 2021 συσχετίζονται. Αυτό άλλωστε είχε καταδειχθεί εξ αρχής από τα δημοσιεύματα των @telloglou και @e_triantafillou στο @insidestory_gr», «Αυτό που έχει ειδικό βάρος είναι η τροποποίηση του νόμου της ΑΔΑΕ τον Μάρτιο του 2021, προκειμένου να μην πληροφορηθώ την παρακολούθησή μου. Η ανθρωπογεωγραφία αποκαλύπτει το ποιοι ήταν πίσω από αυτή την απόφαση. Η Ευρωπαϊκή Δικαιοσύνη θα αποφανθεί για αυτό σύντομα», «Αυτό που είναι απόλυτα ξεκάθαρο είναι πως όταν η δημοσιογραφία λειτουργεί και οι δημοσιογράφοι κάνουν τη δουλειά τους οι παρακολουθητές καθίσταται παρακολουθούμενοι. Είμαι βέβαιος πως οι αποκαλύψεις θα έχουν συνέχεια. Συγχαρητήρια στους @boublis και @Chondrogiannos». Στις αναρτήσεις αυτές, ο όγδοος εναγόμενος σχολιάζει το περιεχόμενο του ένδικου άρθρου σε σχέση με την δική του υπόθεση άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών του από την Ε.Υ.Π. μέσω των νομίμων διαδικασιών και της παράνομης παρακολούθησης των επικοινωνιών του μέσω του κακόβουλου λογισμικού «Predator», με την αναπαραγωγή των συμπερασμάτων, ότι μέσα από την προαναφερθείσα διαδρομή φυσικών και νομικών προσώπων έμμεσα συνδέεται ο ενάγων με τις εταιρίες που προμηθεύουν ή φέρεται ότι προμηθεύουν λογισμικό παρακολούθησης στο Ελληνικό Δημόσιο και σε ιδιώτες, προχωράει σε κρίσεις που δεν απευθύνονται σε συγκεκριμένο πρόσωπο και δη στον ενάγοντα σχετικά με την διαδοχική παρακολούθησή του με νόμιμα και παράνομα μέσα, καθώς η χρήση των λέξεων «συσχετίζονται», «ανθρωπογεωγραφία», όπως επισημαίνονται και από τον ενάγοντα στο δικόγραφο της αγωγής του δεν αρκούν για να ταυτοποιήσουν ορισμένο άτομο, ενώ με τη φράση «όταν η δημοσιογραφία λειτουργεί και οι δημοσιογράφοι κάνουν τη δουλειά τους οι παρακολουθητές καθίσταται παρακολουθούμενοι», συγκρίνει χαιρέκακα την αποδεδειγμένη άρση της επικοινωνίας του από την Ε.Υ.Π., η οποία υπάχθηκε στην Προεδρία της Κυβέρνησης μετά τις εκλογές του Ιουλίου 2019 και άρα και στις αρμοδιότητες του ενάγοντος, και την υπαγωγή του ενάγοντος στην πίεση της δημοσιογραφικής έρευνας. Επομένως, οι αναρτήσεις αυτές, όπως παρατίθενται ανωτέρω, αποτελούν αξιολογικές κρίσεις του όγδου εναγομένου σχετικά με το ένδικο δημοσίευμα, χωρίς άλλο γεγονотικό πυρήνα ή εξυβριστική πρόθεση προς τον ενάγοντα, κινούμενες εντός του αναγκαίου μέτρου έκφρασης και λαμβάνοντας υπόψη τη δημοσιογραφική του ιδιότητα, αντηχώντας τα ερωτήματα

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

πολιτικού και ηθικού περιεχομένου που θέτει και το δημοσίευμα προς το αναγνωστικό κοινό, χωρίς να υπερβαίνουν το αναγκαίο μέτρο, αφού ισχύουν οι ίδιες συνθήκες που περιγράφηκαν ανωτέρω για τους λοιπούς εναγομένους. Επομένως, ούτε ως προς τον όγδοο εναγόμενο αποδείχθηκαν τα πραγματικά περιστατικά που περιγράφονται στην αγωγή. Ωστόσο κατά την άποψη του μειοψηφούντος Προέδρου αποδείχθηκε ότι στο φύλλο της 3-6-2022 της έντυπης έκδοσης, της εφημερίδας «Η Εφημερίδα των Συντακτών», ιδιοκτησίας της πρώτης εναγομένης, διευθυντής της οποίας τυγχάνει ο δεύτερος εναγόμενος, διευθυντής σύνταξης ο τρίτος εναγόμενος και αρχισυντάκτης πολιτικού ο τέταρτος εναγόμενος, δημοσιεύθηκε στην πρώτη σελίδα και με παραπομπή στην 4η και 5η σελίδα το προαναφερθέν άρθρο, όπως το ακριβές περιεχόμενο του παρατίθεται ανωτέρω (αυτολεξεί), με συντάκτες του πέμπτου και έκτου των εναγομένων. Μάλιστα το εν λόγω πρωτοσέλιδο φέρει ως τίτλο «Ο μεγάλος ανιψιός και ο μεγάλος αδελφός» με απεικόνιση του προσώπου του ενάγοντος με τον Πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη, ενώ κάτωθεν του τίτλου αναφέρεται μεταξύ άλλων ως υπότιτλος «Ποιοι οι άνθρωποι με τους οποίους συναλλάχθηκε και με ποιον τρόπο αυτοί συνδέονται με τις εταιρείες που εμπορεύονται το παράνομο λογισμικό παρακολούθησης τηλεφώνων Predator». Επίσης, στη σελίδα 4 διαλαμβάνεται, ως τίτλος «Οι παρακολουθήσεις και ο Μεγάλος...Ανιψιός» και ως υπότιτλος μεταξύ άλλων διαλαμβάνεται ως υπότιτλος (μεταξύ άλλων) «Το Reporters United καταγράφει πώς οι άνθρωποι με τους οποίους συναλλάχθηκε ο κ. Δημητριάδης συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τις εταιρείες που εμπορεύονται το παράνομο λογισμικό Predator (με το οποίο παρακολουθούνταν επί μήνες ο δημοσιογράφος Θανάσης Κουκάκης) και έχουν προμηθεύσει σύστημα υποκλοπών στο ελληνικό Δημόσιο». Επιπρόσθετα, στη σελίδα 5 της εν λόγω εφημερίδας διαλαμβάνεται ως τίτλος «Το νήμα των εταιρειών και των προσώπων από τον Γρηγόρη Δημητριάδη ως την Intellexa του Predator και τον προμηθευτή της ΕΥΠ» ενώ απεικονίζεται γραφική παράσταση, η οποία εκκινεί από τη φωτογραφία του ενάγοντος, διέρχεται αρχικά από τις εταιρείες που απέκτησε ο ενάγων, κατόπιν από τις εταιρείες, που σύμφωνα με το ανωτέρω δημοσίευμα εμπορεύονται το λογισμικό υποκλοπών predator, καταλήγει στον ενάγοντα, έχοντας διέλθει προηγουμένως από τη φωτογραφία του σήματος της ΕΥΠ και του Πρωθυπουργού του Κυριάκου Μητσοτάκη. Περαιτέρω, αποδείχθηκε ότι την ίδια ημέρα, το ανωτέρω άρθρο δημοσιεύτηκε, με το ίδιο περιεχόμενο ελαφρώς παραλλαγμένο κατά το εισαγωγικό κείμενο, ως προαναφέρθηκε, από τους πέμπτου και έκτου των εναγομένων, συντακτών

του άρθρου, στην ιστοσελίδα «www.reportersunited.gr», ιδιοκτησίας της έβδομης εναγομένης με τίτλο «Ο Μεγάλος Ανιψιός και ο Μεγάλος Αδελφός» και υπότιτλο «Το 2019 ο Γρηγόρης Δημητριάδης, ανιψιός του Πρωθυπουργού και Γενικός Γραμματέας του Μαξίμου, ξεκινάει επιχειρηματική δραστηριότητα, παρά το ασυμβίβαστο του νόμου. Το Reporters United καταγράφει πως οι άνθρωποι με τους οποίους συναλλάχθηκε ο κ. Δημητριάδης συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τις εταιρείες που εμπορεύονται το παράνομο λογισμικό Predator (με το οποίο παρακολουθούνταν για μήνες ο δημοσιογράφος Θανάσης Κουκάκης) και έχουν προμηθεύσει σύστημα υποκλοπών στο Ελληνικό Δημόσιο...», όπως το ακριβές περιεχόμενο του παρατίθεται ανωτέρω (αυτολεξεί). Μάλιστα, στην εν λόγω ανάρτηση απεικονίζεται και η προαναφερθείσα γραφική παράσταση. Επίσης, αποδείχθηκε ότι στις 3-6-2022, ο όγδοος εναγόμενος, ανήρτησε στο μέσο κοινωνικής δικτύωσης «twitter» σύντομο μήνυμα (tweet), στο οποίο ανεφερε «Οι @reporters_gr και EFSYNTAKTON αποκαλύπτουν σήμερα πως ο ανιψιός του πρωθυπουργού και Γραμματέας του Μαξίμου (@grigoris. d συναλλάχθηκε, ενώ ήταν μέλος της κυβέρνησης, με άτομα που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τις εταιρείες Intellexa Και @Krikelnet», ενώ κάτω από το εν λόγω μήνυμα υπάρχει σύνδεσμος (link) του άρθρου της ιστοσελίδας www.reportersunited.gr με τον τίτλο «Ο Μεγάλος Ανιψιός και ο Μεγάλος Αδελφός» με φωτογραφία που απεικόνιζε τον ενάγοντα με τον Πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη, καθώς και ένα νήμα, μία συσκευή κινητού τηλεφώνου το κτίριο της ΕΥΠ και ένα φωτοβολταϊκό σε κίτρινο φόντο. Επίσης, την ίδια ημέρα ο όγδοος εναγόμενος προέβη σε ανάρτηση στο προαναφερθέν μέσο κοινωνικής δικτύωσης των κατωτέρω μηνυμάτων (tweets) με το κάτωθι περιεχόμενο: α) «Ο @joikonomou από την πρώτη στιγμή υποστήριξε πως η παρακολούθησή μου με το Predator έγινε από ιδιώτες. Ωστόσο, λησμόνησε να αναφέρει πως οι ιδιώτες αυτοί ήταν γνωστοί των ενοίκων των Μαξίμου. Αυτό αποδεικνύεται από τα σημερινή δημοσιεύματα και τις αποκαλύψεις του @nsidetastory_gr», συνοδευόμενο από τη φωτογραφία του προαναφερθέντος πρωτοσέλιδου, β) «Όταν ζητήθηκε από την κυβέρνηση να δημοσιοποιήσει τις συμβάσεις του Δημοσίου με την @Krikelnet, ο @joikonomou επικαλέστηκε το απόρρητο. Τώρα όμως προκύπτει σχέση και συναλλαγή ενοίκων του Μαξίμου με άτομα που συσχετίζονται επιχειρηματικά με την @Krikelnet», συνοδευόμενο από την προαναφερθείσα γραφική παράσταση και γ) «Πλέον γίνεται ακόμη πιο ξεκάθαρο πως η παρακολούθησή μου από την ΕΥΠ το 2020 και παρακολούθησή μου με το Predator το 2011 συσχετίζονται. Αυτό άλλωστε είχε

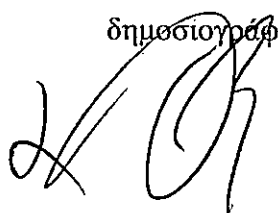
Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

καταδειχθεί εξ αρχής από τα δημοσιεύματα των @telloglou και @e triantafillou στο @insidestory_gr». Με τα ανωτέρω αναφερόμενα άπαντες οι εναγόμενοι ισχυρίστηκαν, χωρίς να καταλείπεται αμφιβολία ότι ο ενάγων εμπλέκεται σε παράνομες παρακολουθήσεις μέσω του προαναφερθέντος λογισμικού και μάλιστα ως κυρίαρχο πρόσωπο, επικαλούμενοι μάλιστα την συγγένεια του με τον Πρωθυπουργό Κωστή Κιζιλιόγλου. Ειδικότερα, τούτο καταδεικνύεται από τον τίτλο του ανωτέρω δημοσιεύματος, όπου αναφέρεται, ως προαναφέρθηκε, «Ο μεγάλος ανιψιός και ο μεγάλος αδελφός» με απεικόνιση του προσώπου του ενάγοντος με τον Πρωθυπουργό Κωστή Κιζιλιόγλου, ενώ κάτωθεν του τίτλου αναφέρεται μεταξύ άλλων ως υπότιτλος «Ποιοι οι άνθρωποι με τους οποίους συναλλάχθηκε και με ποιον τρόπο αυτοί συνδέονται με τις εταιρείες, που εμπορεύονται το παράνομο λογισμικό παρακολούθησης τηλεφώνων Predator». Από τον ανωτέρω τίτλο σε συνδυασμό με την απεικόνιση του ενάγοντος με τον Πρωθυπουργό ευχερώς συνάγεται ότι οι εναγόμενοι ταυτίζουν τον ενάγοντα με το φανταστικό χαρακτήρα του μυθιστορήματος του Τζορτζ Όργουελ (1984) τον Μεγάλο Αδερφό, ο οποίος είναι το σύμβολο του κυβερνώντος κόμματος, που ασκεί απόλυτη εξουσία στους πολίτες και κάθε πολίτης βρίσκεται υπό συνεχή παρακολούθηση από τις αρχές του κράτους μέσω κάμερας, ενώ το σύνθημα «Ο μεγάλος αδελφός σας παρακολουθεί» εμφανίζεται παντού. Τα ανωτέρω δε ενισχύονται έτι περισσότερο τόσο από τον υπότιτλο που προαναφέρθηκε («Ποιοι οι άνθρωποι με τους οποίους συναλλάχθηκε και με ποιον τρόπο αυτοί συνδέονται με τις εταιρείες που εμπορεύονται το παράνομο λογισμικό παρακολούθησης τηλεφώνων Predator»), όσο και από το κείμενο του, όπου αναφέρεται ενδεικτικά ότι, «Ενώ ο Κωστής Κιζιλιόγλου είχε τοποθετήσει υπό την ευθύνη του την ΕΥΠ, ο κ. Δημητριάδης συναλλάχθηκε με επιχειρηματία, ο οποίος με τη σειρά του συνδέεται με φυσικά και νομικά πρόσωπα που εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα στην υπόθεση των υποκλοπών μέσω της συμμετοχής τους σε δύο εταιρείες. Πρόκειται για: Την εταιρεία Intellexa, η οποία εμπορεύεται το παράνομο λογισμικό Predator, με το οποίο χακαρίστηκε το κινητό του Κουκάκη. Την εταιρεία Krikel, η οποία φέρεται -σύμφωνα με ρεπορτάζ του inside story- να έχει προμηθεύσει την ΕΥΠ με λογισμικό υποκλοπών.», «Όμως, εν προκειμένω έρχονται να προστεθούν σε σειρά στοιχείων που τεκμηριώνουν την εμπλοκή του Μαξίμου στην υπόθεση των υποκλοπών, και υπ' αυτή την έννοια δεν μπορούν να αγνοηθούν: Μετά τις εκλογές του 2019, ο πρωθυπουργός έθεσε υπό την εποπτεία του την ΕΥΠ. Το καλοκαίρι του 2020 η υπηρεσία παρακολουθούσε επί μήνες τον Κουκάκη επικαλούμενη εθνική

ασφάλεια. Όταν ο δημοσιογράφος ρώτησε την ΑΔΑΕ αν παρακολουθείται, τον Μάρτιο του 2021 η κυβέρνηση Μητσοτάκη άλλαξε τον νόμο, απαγορεύοντας στην ΑΔΑΕ να ενημερώσει τον Κουκάκη για τις υποκλοπές σε βάρος του. Λίγους μήνες αργότερα, τον Ιούλιο του 2021, το κινητό του Κουκάκη χακαρίστηκε από το λογισμικό Predator. Παρά την αντίδραση της Κομισιόν και επτά διεθνών δημοσιογραφικών οργανώσεων για την υπόθεση Κουκάκη, η κυβέρνηση εξακολουθεί να μην κάνει έλεγχο στα γραφεία της Intellexa που εμπορεύεται το Predator στην Αθήνα. Υπό το φως αυτών των τεκμηρίων, η σημερινή αποκάλυψη του Reporters United και της «ΕΦ.ΣΥΝ.» εγείρει σοβαρά ερωτήματα για τον ρόλο του κ. Δημητριάδη στην υπόθεση των υποκλοπών, αλλά και για τη γνώση του πρωθυπουργού ως προς τις συναλλαγές του ανιψιού του.». Επίσης, τα ανωτέρω ενισχύονται τόσο από το τίτλο της 5ης σελίδας της ανωτέρω εφημερίδας, όπου αναφέρεται «Το νήμα των εταιρειών και των προσώπων από τον Γρηγόρη Δημητριάδη ως την Intellexa του Predator και τον προμηθευτή της ΕΥΠ», όσο και από την απεικονιζόμενη γραφική παράσταση, η οποία εκκινεί από τη φωτογραφία του ενάγοντος, διέρχεται αρχικά από τις εταιρείες που απέκτησε ο ενάγων, κατόπιν από τις εταιρείες, που σύμφωνα με το ανωτέρω δημοσίευμα εμπορεύονται το λογισμικό υποκλοπών predator, καταλήγει στον ενάγοντα, έχοντας διέλθει προηγουμένως από τη φωτογραφία του σήματος της ΕΥΠ και του Πρωθυπουργού κου Κυριάκου Μητσοτάκη, εις τρόπον ώστε να μην καταλείπεται αμφιβολία στο μέσο αναγνώστη περί ευθείας εμπλοκής του ενάγοντος σε παράνομες παρακολουθήσεις μέσω του λογισμικού predator. Τα προαναφερόμενα δεν αναιρούνται από την αναφορά στο εν λόγω άρθρο ότι «Δεν είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε αν οι συνδέσεις μεταξύ Δημητριάδη, Predator και ΕΥΠ -μέσω της αγοραπωλησίας εταιρειών και της αλληλουχίας προσώπων (τις οποίες τεκμηριώνουμε στη συνέχεια)- είναι συμπτωματικές ή όχι.», καθώς οι περιεχόμενοι σε αυτό (δημοσίευμα) ισχυρισμοί, με τους οποίους ο ενάγων συνδέεται σε παράνομες παρακολουθήσεις μέσω του λογισμικού predator συνιστούν γεγονότα, αφού αποτελούν συγκεκριμένες συμπεριφορές, υποπίπτουσες στις αισθήσεις, δεκτικές απόδειξης, οι οποίες, ανακοινούμενες σε τρίτον, μπορούν να βλάψουν την τιμή ή την υπόληψή του ενάγοντος, καθόσον τον συνδέουν με τις ανωτέρω παράνομες πράξεις. Οι εναγόμενοι ισχυρίζονται ότι τα όσα αναφέρονται στα ως άνω δημοσιεύματα είναι αληθή, προέκυψαν δε κατόπιν δημοσιογραφικής έρευνάς των ιδίων, αλλά και άλλων δημοσιογράφων, τους οποίους επικαλούνται και ότι ανωτέρω οι αναφορές τους

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

έγιναν για την ενημέρωση του κοινού και από δικαιολογημένο ενδιαφέρον. Ωστόσο, από κανένα αποδεικτικό μέσο που εισφέρθηκε από τους διαδίκους δεν αποδείχθηκε ότι ο ενάγων συνδέεται με παράνομες υποκλοπές και το λογισμικό παρακολούθησης Predator, πολλώ δε μάλλον κατά το χρόνο που έλαβε χώρα το επίδικο δημοσίευμα. Όμως, παρά τα ανωτέρω, από κανένα στοιχείο του αποδεικτικού υλικού δεν προέκυψε σε βαθμό πλήρους δικανικής πεποίθησης, ότι οι εναγόμενοι, είχαν επίγνωση, δηλαδή γνώριζαν θετικά το ψευδές των όσων ανέφεραν σε βάρος του αντιδίκου τους, στοιχείο απαραίτητο για την πλήρωση του πραγματικού της προβλεπόμενης από τη διάταξη του άρθρου 363 ΠΚ άδικης πράξης της συκοφαντικής δυσφήμισης. Ωστόσο, προκύπτει ότι οι εναγόμενοι προέβησαν στις ανωτέρω αναφορές στις επίδικες αναρτήσεις έχοντας ειδικό σκοπό να βλάψουν την τιμή και υπόληψη του ενάγοντος και συνεπώς παραμένει ως έγκλημα η απλή δυσφήμιση, κατά τη διάταξη του άρθρου 362 ΠΚ (ως ίσχυε πριν την κατάργηση του με το ν. 5090/2024), πράξη η οποία προσβάλλει, επίσης, την προσωπικότητα του ενάγοντος, σε βαθμό μη ανεκτό από την έννομη τάξη, και για τη στοιχειοθέτησή της οποίας αρκεί, στο πλαίσιο του αστικού δικαίου, ως βαθμός υπαιτιότητας, η αμέλεια. Εξάλλου, η έλλειψη οιασδήποτε ενέργειας ελέγχου της αλήθειας των πληροφοριών που συμπεριέλαβαν το εν λόγω δημοσίευμα αναφορικά με τις παράνομες παρακολουθήσεις (ειδικά κατά το χρόνο δημοσίευσης), η χρήση ενός ιδιαίτερα αρνητικά φορτισμένου τίτλου, που ταυτίζει, ως προαναφέρθηκε, τον ενάγοντα με το φανταστικό χαρακτήρα του μυθιστορήματος του Τζορτζ Όργουελ (1984) τον Μεγάλο Αδερφό, η χρήση αντίστοιχων υποτίτλων και η απεικονιστική γραφική παράσταση που προαναφέρθηκε, σε συνδυασμό με τη χρήση λέξεων, όπως «τεκμηριώνουν», «αποκαλύπτουν», «αποδεικνύεται», καταδεικνύει τον προλεχθέντα σκοπό των εναγομένων να προσβάλλουν την τιμή και την υπόληψη του ενάγοντος. Εξάλλου, ο τρόπος με τον οποίο εκδηλώθηκαν οι ως άνω προσβλητικές της τιμής του ενάγοντος εκφράσεις και λέξεις από τους εναγομένους, δεν ήταν αντικειμενικά αναγκαίες για την δέουσα απόδοση του περιεχομένου της σκέψης τους. Ωστόσο καίτοι οι εναγόμενοι το γνώριζαν αυτό, χρησιμοποίησε τον ανωτέρω τρόπο για να προσβάλλουν την τιμή του ενάγοντος. Επομένως, η εκ του άρθρου 367 παρ. 1 στοιχ. γ' ΠΚ (ως ίσχυε πριν την κατάργηση του με το ν. 5090/2024) ένσταση των εναγομένων έπρεπε ν' απορριφθεί ως αβάσιμη κατ' ουσίαν και να γίνει δεκτή ως βάσιμη κατ' ουσίαν η συναφής αντένσταση του ενάγοντος. Συνεπώς, έπρεπε, κατά τη γνώμη του

μειοψηφούντος Προέδρου, να γίνει εν μέρει δεκτή η αγωγή, κατά τα ανωτέρω, ως βάσιμη ως και κατ' ουσίαν.

10. Κατόπιν των ανωτέρω, πρέπει (κατά πλειοψηφία) η αγωγή να απορριφθεί στο σύνολο της ως ουσία αβάσιμη, ο δε ενάγων πρέπει να καταδικαστεί λόγω της ήττας του στην καταβολή των δικαστικών εξόδων των εναγομένων, κατόπιν σχετικού αιτήματος τους, όπως ορίζεται ειδικότερα στο διατακτικό (63 & 166 Ν. 4194/2013 και 176β, 178 § 1, 184, 189 § 1 & 191 § 2 ΚΠολΔ.).

Θεωρήθηκε
Ο Εισηγητής

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

ΔΙΚΑΖΕΙ αντιμωλία των διαδίκων.

ΑΠΟΡΡΙΠΤΕΙ την αγωγή.

ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΕΙ τον ενάγοντα να καταβάλει τα δικαστικά έξοδα των εναγομένων, τα οποία ορίζει στο ποσό των τεσσάρων χιλιάδων (4.000) ευρώ για τους πρώτη, δεύτερο, τρίτο και τέταρτο των εναγομένων, στο ποσό των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ για τους πέμπτο, έκτο και έβδομο των εναγομένων και στο ποσό των τριών χιλιάδων ευρώ (3.000) για τον όγδοο των εναγομένων.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα, σε μυστική διάσκεψη, στις 10 Σεπτεμβρίου 2024.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΣΕ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΗΣ ΣΥΝΘΕΣΕΩΣ

ΟΠΟΥΣ ΑΠΟΥΣΙΑΖΕΙ.....

Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΥΠΟΓΡΑΦΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΥ

Δημοσιεύτηκε σε έκτακτη δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του, στην Αθήνα, στις 4 Οκτωβρίου 2024 χωρίς να παρίστανται οι πληρεξούσιοι δικηγόροι των διαδίκων.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΣΕ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΗΣ ΣΥΝΘΕΣΕΩΣ

ΟΠΟΥΣ ΑΠΟΥΣΙΑΖΕΙ.....

Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΥΠΟΓΡΑΦΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΥ